NATIONAL LIBRARY
JUL 21 1971
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St. Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121; 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, JULY 3, 1971

LATVIJA
AMERIKĀ

53. N-RS — SESTDIENA, 1971. GADA 3. JŪLIJS — 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 — Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikāgas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28 West-Germany. Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

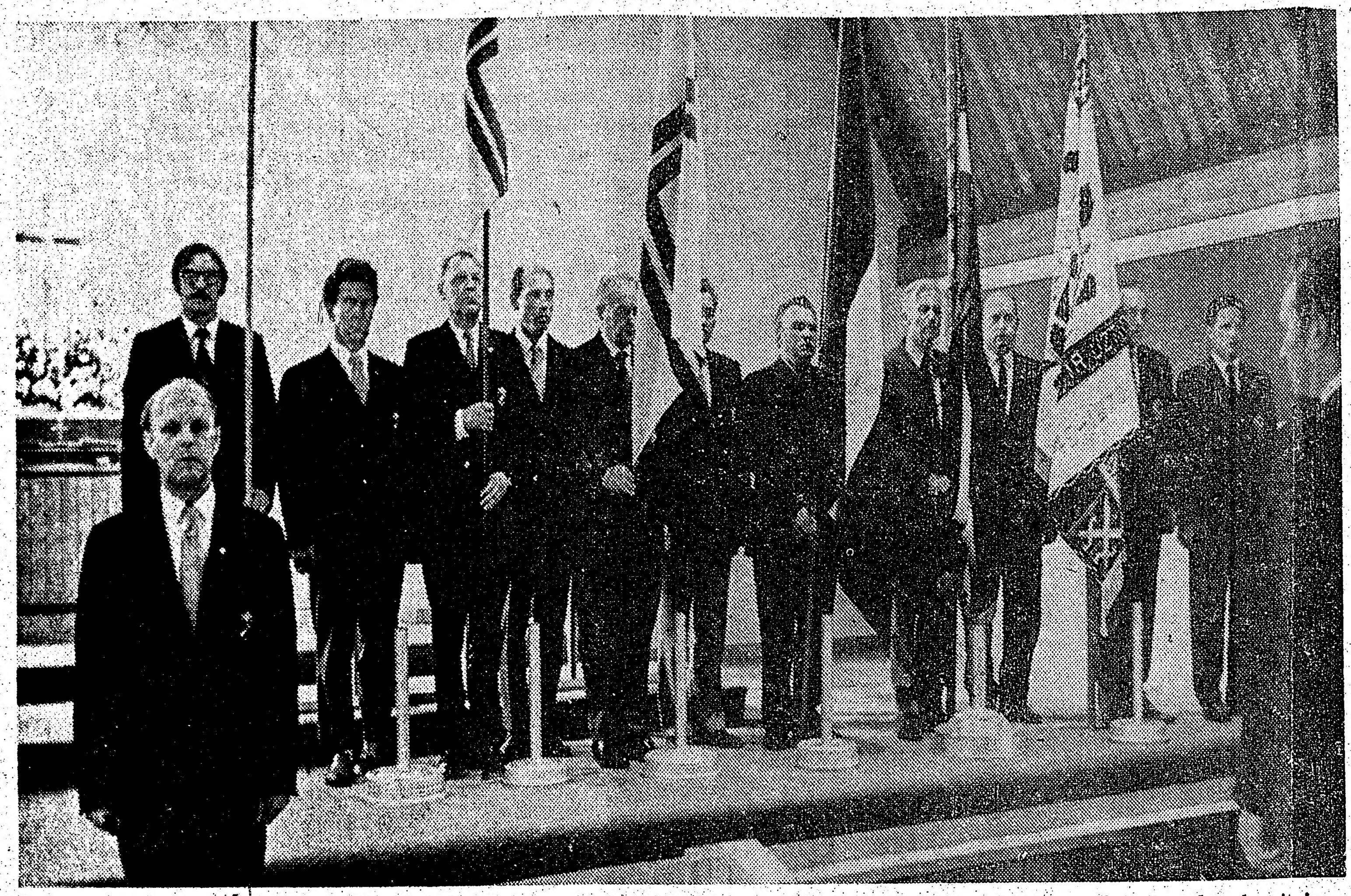

Daugavas Vanagu 2. globālo dienu ievadījuma dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā Toronto. Pa kreisi — globālo dienu rīcības komitejas priekšsēdis E. Krūka teic tradicionālo solījumu. Foto: J. Liģers

Archibīskaps Arnolds Lūsis

Dievs mūs ir aicinājis brīvībai!

SVĒTRUNA VAROŅU PIEMIŅAS DIEVKALPOJUMĀ DV 2. GLOBĀLAJĀS DIENĀS TORONTO

Brīvībai Dievs mūs ir aicinājis. Tāpēc stāvat stipri. Un neļaujat sevi atkal iekalt kalpības jūgā! (Apustuļa Pāvila vēstule galatiešiem.)

Daugavas vanagi!

Šajā vakara stundā jūs esat atnesuši dievnamā savus karogus. Un šie karogi jums nav tikai krāsaina drāna. Tie ir jūsu un mūsu tautas pagātnes un nākotnes simboli. Daži no šiem karogiem jums atsauc atmiņā tās dienas, kad ar pulvera dūmos nokvēpušām sejām jūs cīnījāties pret tiem, kas mūsu tautai centās uzlikt fiziskas un garīgas nebrīvības važas; šie karogi atsauc atmiņā dienas, kad desmiti un simti krita jums pa labo un pa kreiso roku, kad arī jūs paši bijāt ar mieru mirt, lai tauta dzīvotu brīvībā. Saglabāti un paslēpti, šie karogi jums ir gājuši līdz gūstā, kur aiz dzeloņdrāšu režģiem apkaunojošā kārtā jūs ieslodzīja tie, kas piekrāpa Eiropu, solīdami atnest jaunu taisnību un atdot brīvību visām tautām, kuras, karam sākoties, dzīvoja brīvībā.

Un tā, acīm neredzams, šiem karogiem līdz šovakar dievnamā ir ienācis liels pulks cīnītāju, kas nepārnāca mājās, kas neizkļuva brīvībā un kuru kapa vietas esot nolīdzinātas ar zemi, lai neviens tās vairs neatrastu un lai sievas, mātes un māsas, slapstoties no glūņām un iztapoņiem, kādreiz tur nenoliktu dārzā vai pļavā noplūktu ziedu...

Ko šie kritušie cīnītāji, kas runā uz mums bezvārdu klusumā, jums kādreiz atgādina? Ko saka tauta, kas palika mūsu tēvzemē Latvijā? Es domāju, ka ikviens no viņiem mums atgādina neaizmirst, ka Dievs mūs ir aicinājis brīvībai. Dievs mums devis tiesības uz brīvību. Tādas pašas tiesības, kādas pēdējo gadu desmitu aprisēs sev ir ieguvušas daudzas tautas jaunajās valstīs, kuru vārdus mēs pat nevaram atcerēties. Bet mūsu tautas traģēdija ir tā, ka mēs dzīvojam laikmetā, kad, atsvešinājušies no Dieva un no Kristus evaņģelija atziņām un patiesībām, pasaule ir kļuvusi briesmīgi liekulīga, kā dziesminieks A. Eglītis saka: „Nav gadu simtos sagrauts tik daudz katedrāļu, Nav sārtos sadedzināts tik daudz dzīvu brāļu. Nav valdiniekiem tik daudz vergu kopā bijis, Nav veltu asiņu ..tā aumaļājot lijis, Nav tik daudz nodevības slēpts aiz viltus smaida, Nav gadu simtos sakrāts vairāk akla naida. Nav tik daudz tautu pārdots, slepkavots un rīdīts. Nav vairāk taisnības un goda kājām mīdīts Kā šodien Eiropā!"

Mēs dzīvojam liekulīgā pasaulē, kad tūkstošiem tonnu papīra tiek iztērēts, lai sacerētu dažādas deklarācijas par cilvēka tiesībām un to sargāšanu, bet kad šim aprakstītajam papīram nav nekādas nozīmes tur, kur valda vislielākā apspiestība un beztiesībā... Un tā, lūk, patiesībai bieži vien ir jāsatrūd melos.

Un mūsu tautai, kuru Dievs ir aicinājis brīvībai, ir jānes važas tikai tāpēc vien, ka starp vīriem, kas šodien nosaka pasaules politiku, lielais vairums negrib redzēt apspiesto bēdas un negrib dzirdēt viņu vaimanas, tāpat kā to negribēja darīt arī Kanadas ministru prezidents, kas vēl tikai pirms nedaudz dienām Noriļskā staigāja virs tūkstošiem vergu nāvē mirušu latviešu kapu vietām, kas palikušas bez krustiem...

Bet — laiki mainās. Un ticība ir vienīgais spēks, kas mūsu tautai palīdzēs izturēt un sagaidīt labākus un laimīgākus laikus. Un tā līdz ar dziesminieku Dāvidu mums gribas teikt: „Es sacīju lielīgiem: nelielaties! Un bezdievīgajiem: neceliet savas galvas tik augstu! Jo ne no rītiem un ne no vakariem un ne no tuksneša kalniem nāk palīdzība! Bet Dievs ir soģis — vienu Viņš pazemo, otru Viņš paaugstina! (75. psalms).

Arī nacionālai pašapziņai ir jābūt iesakņotai reliģiskā pārdzīvojumā, pašpārliecībā, ka, apustuļa Pāvila vārdiem runājot, Dievs katrai tautai ir nolicis laikus un robežas, kur tā dzīvotu, lai pildītu Dieva doto sūtību cilvēces vēsturē.

Un tā, arī važas nesot, cilvēks var justies brīvs; garīgi brīvs un nesalauzts. Ka tādā garīgā gaisotnē šodien dzīvo ticētāju draudze mūsu tālajā tēvzemē Latvijā, par to es nešaubos. Bet — kā ir ar mums pašiem? Vai mēs, trimdinieki, brīvībā dzīvodami labu un pārtikušu dzīvi, jau neesam sākuši garīgi kapitulēt? Vai mēs jau nesēžam it kā pie kāda dziestoša ugunskura, kas vairs nedeg ar spožu liesmu un kura pelnus aizmirstības vējš ber mūsu acīs, lai mēs samierinātos ar mūsu tautai nodarīto pārestību, lai mēs, paši nejuzdami kalpības jūga smagumu, aizmirstu, kā jūtas tie, kuriem šis jūgs gadiem ilgi smagi nospiež sirdi un plecus? Vai šādā vienaldzības grēkā iesnaudušies, mēs paši nekļūstam līdzvainīgi savas tautas skarbajā liktenī?

Venecuēlā, zemes iekšienē, tropu apgabalā, ir kāda liela lauksaimniecības kolonija. Laikmeta vēji, kas mūs kā smiltis ir izkaisījuši daudzu zemju robežās, uz šo koloniju ir aizpūtuši arī kādu bijušo latviešu leģionāru. Aizpērnā gadā kopā ar Karakasas latviešu draudzes mācītāju es apmeklēju šo bijušo karavīru un viņa istabā sprediķoju mazākajai draudzei, kādai jebkad esmu sludinājis. Un kad mēs šķīrāmies, šis karavīrs ar asarām acīs teica: „Es te dzīvoju viens. Jūs sa-

(Beigas 4. lpp.)

Liec zobenu zem galvas!

DAUGAVAS VANAGU 2. GLOBĀLO DIENU IEVADĪJJUMA DIEVKALPOJUMS TORONTO

Par spīti spiedīgi sutīgajai pievakares stundai, kas vāji vēsinātajā dievnamā apmeklētājiem lika nemitīgi slaucīt sviedrus, DV 2. globālo dienu ievadījuma sarīkojums — varoņu piemiņai veltītais dievkalpojums 27. jūnijā Sv. Jāņa baznīcā Toronto bija pulcinājis ap 400 baznīcēnu, kuru skatiens ilgi kavējās pie sarkanbaltiem ziediem koši rotātā altārī.

Varoņu piemiņas dievkalpojumā komponists Imants Sakss, kas arī spēlēja visus ērģeļu pavadījumus, atskaņoja Alfreda Kalniņa ērģeļu prelūdiju „Mana dzimtene", tad baznīcā svinīgā ceremonijā ienesa brīvajā pasaulē izvestos latviešu kaujas karogus, kurus DV 2. globālo dienu rīkotājiem bija izdevies savākt. DV organizācijas goda biedra archibīskapa A. Lūša vesti, baznīcā iesoļoja daļa organizācijas augstākās vadības, kas jau bija ieradusies Toronto: DV organizācijas priekšnieks V. Hazners no ASV un globālā vanadžu priekšniece M. Ķeņģe no Anglijas, abi DV centrālās valdes locekļi, aiz viņiem jauktā sekā pārējie centrālās valdes locekļi V. Rolavs (Austrālija), N. Bisenieks (Anglija), J. Cīrulis (Rietumvācija), R. Šmitmanis (Zviedrija) un E. Krūka (Kanada), ASV un Kanadas vanadžu priekšnieces A. Tīdemane un M. Jonāne, DV organizācijas ģenerālsekretārs A. J. Bērziņš (Rietumvācija) un Kanadas DV zemes valdes priekšsēža vietas pildītājs E. Jaunzars. Iztrūka DV organizācijas goda priekšnieks V. Janums, kas slimības dēļ bija aizkavēts ierasties, tāpat centrālās valdes loceklis J. Frišvalds (Anglija), J. Utināns un J. Lācis (abi ASV).

Aiz organizācijas vadības, dievkalpojuma techniskā vadītāja J. Gailīša vesti, sekoja karogneši ar brīvajā pasaulē izvestajiem latviešu kaujas karogiem un standartiem. Pirmo nesa Austrālijā izgatavoto Latviešu leģiona piemiņas standartu, kuru Austrālijas DV saime globālo dienu laikā dāvinās organizācijai, pēc tam Leģiona prettanku artilerijas diviziona karogu, kas atvests no Austrālijas, Leģiona Tukuma bataljona karogu, Latvijas karaflotes flagkuģa „Virsaitis" karogu un tā paša kuģa kapteiņa standartu, kā arī Leģiona Imantas (plkv. Lobes) pulka karogu. Jānožēlo, ka ienestie karogi un standarti, kurus savirknēja altāra telpā, palika nepieteikti, kā rīcības komitejā bija ierosināts, kā rezultātā baznīcēnu vairākums palika neziņā par šo karogu vēsturisko nozīmi un vērtību, bet visvairāk jānožēlo, ka no ASV palika neatvests DV organizācijas tradiciju karogs, kādreizējā Latviešu leģiona 34. (plkv. Krīpena) pulka kaujas karogs, kas, kā paskaidroja preses pārstāvjiem, noticis pārpratuma rezultātā, domājot, ka tas jāved uz DV organizācijas 25 gadu darbības atceres aktu, kaut presē un apkārtrakstos bieži bija uzsvērts, ka kaujas karogi nepieciešami varoņu piemiņas dievkalpojumam.

Karogiem un to nesējiem nostājoties goda sardzē altāra telpā, DV 2. globālo dienu rīcības komitejas priekšsēdis E. Krūka teica tradicionālo solījumu, sākumā izsakot nešaubīgu ticību, ka Latvijas valsts un tauta reiz atkal atgūs brīvību, organizācijas solījumu, apņemšanos un piemiņu kritušajiem kaujas biedriem, pabeidzot ar gatavības apliecinājumu par Latvijas brīvību ziedot arī dzīvību. Pēc šī solījuma Tonijas Krūkas rakstīto „Daugavas Vanagu lūgšanu" pēc J. Sibeliusa „Finlandia" galvenā motīva kopīgi dziedāja DV vīru koris Kanadā un Toronto nodaļas vanadu ansamblis, diriģējot Arnoldam Saulītem.

Pēc archibīskapa A. Lūša dievkalpojuma iesākuma liturģijas izvilkumus no Svētajiem rakstiem lasīja jaunieši Andris Leimanis un Baiba Šmita-Kalēja, svētku draudzei kopīgi nodziedot archibīskapa A. Lūša rakstīto korāli „Bez krāšņiem vainagiem un ziediem Tos brāļus šodien pieminam, Kas spītēt spēja nāves biediem, Bij paši ziedi vainagam, Kas nevītīs līdz tauta dzīvos, Un savu tēvuzemi mīļos." Kā jau varoņu piemiņas dievkalpojumā archibīskaps A. Lūsis arī savai svētrunai bija izvēlējies nacionālu cīņas un pienākumu tematu, par pamatu ņemot apust. Pāvila vārdus: „Brīvībai Dievs mūs aicinājis, tāpēc stāviet stipri un neļaujiet sevi nekad iekalt kalpības jūgā" (skat. pilnu svētrunas tekstu šī laikraksta ievadrakstā) Archibīskaps minēja tikšanos ar kādu vientuļu bijušo latviešu karavīru Venecuēlā, kas lūdzis visiem atgādināt dzejnieka Andreja Eglīša mudinājumu: „Liec zobenu zem galvas un dziļi neiemiedz", kas kļuva par šī dievkalpojuma pamatmudi, simboliski izsakot, ka mums sīksti, neatlaidīgi un ik dienu jāturpina cīņa ar gara ieročiem Latvijas valsts un tautas brīvības atgūšanai.

Pēc DV vīru koŗa Kanadā nodziedātās Bēthovena „Tā debess izteic", archibīskaps teica lūgšanu varoņu piemiņai, svētījot visos vējos izkaisīto DV saimi, lai tai būtu pietiekami spēka stiprināt gara ieročus cīņai par brīvību, un aizlūdzot par tiem cīnītājiem, kuru vairs nav mūsu vidū, aizlūgumu nobeigumā atgādinot Kristus vārdus: „Nevienam nav lielākas mīlestības kā tam, kas savu dzīvību atdod par saviem draugiem!" Pēc lūgšanas DV vīru koris Kanadā nodziedāja pltn. R. Bebra rakstīto un Jāņa Kalniņa komponēto „Lielo jundu", bet svētku draudze dziedāja nezināma autora dzimtenē sacerēto korāli „Esi uzticīgs līdz nāvei!" Izskanot archibīskapa A. Lūša dziedātajai beigu liturģijai un svētīšanas vārdiem, kauju karogi liecās godbijībā, kad baznīcas velvēs vareni pāršalca baznīcēnu dziedātā Latvijas himna, pēc kuras līdzīgā procedūrā kā dievkalpojuma ievadījumā, komponistam I. Saksam intonējot „Tev mūžam dzīvot, Latvija", kaujas karogus no baznīcas atkal iznesa, baznīcēniem goddevīgi stāvot kājās un vēl ilgi dievkalpojuma izjūtās klusinātās pārrunās pakavējoties pašā dievnamā vai tā ārpusē, kamēr pamazām sāka izklīst.

Ar to DV 2. globālās dienas bija ievadītas, nākošajā dienā sākoties t. s. darba nedēļai ar DV atsevišķo darbības nozaru darbinieku sanāksmēm, referātiem, ALAs filmas „Latvijas 50 gadu" izrādēm, DV centrālās valdes un Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēdēm, kā arī sporta sacensībām un citiem pasākumiem pirms tiešajiem svētku lielsarīkojumiem, kuri sākās 2. jūlija vakarā.

Vtr.

Tālie Austrālijas viesi ar saviem karogiem dievkalpojumā, no kreisās: Arturs Kenne (Melburna), Konstantīns Pelše (Melburna), Voldemars Tauriņš (Sidneja) un Ojārs Jefimovs (Adelaide). Foto: J. Liģers

Sākama vēstuļu akcija

ALAs informācijas biroja vadītājs I. Spilners izsūtījis organizāciju vadītājiem un informācijas darbiniekiem šādu uzaicinājumu:

No augsti stāvošām ASV ārlietu ministrijas aprindām ir kļuvis zināms, ka senators Fulbraits (J. W. Fulbright) plāno Amerikas Balss, kā arī Radio Free Europe un Radio Liberty radio raidījumu ierobežošanu. Viņš ir publiski pateicis, ka pēdējās divas organizācijas viņš gribētu pilnīgi likvidēt, jo tās kavējot labu attieksmju nodibināšanu starp ASV un Pad. savienību. Lai Fulbraita plāni neizdotos un lai latvieši iegūtu radio raidījumus arī no Radio Liberty, mums ir jāuzsāk nekavējoši liela vēstuļu akcija. Šīs vēstules ir jāsūta ASV prezidentam un likumdevējiem, sevišķi senātoriem. Rakstiet arī laikrakstiem lasītāja vēstules, lai informētu un uzmundrinātu plašāku publiku uz šo reaģēt. Aicinu jūs katru šodien uzrakstīt vēstuli prezidentam, savas pavalsts abiem senātoriem un pēc iespējas arī senāta un pārstāvju nama ārlietu komiteju locekļiem.

Nav svarīgi, lai uzrakstītu garu vēstuli, kas apskatītu visus faktus; svarīgi ir, lai vēstulē īsi un skaidri būtu pateikts, ko jūs gribat. Svarīgi ir rakstīt tūlīt. Katram vēstuļu rakstītājam ir jāaicina arī vismaz 3 — 4 citi savi latviešu, amerikāņu, lietuviešu, igauņu, poļu, ukraiņu u. c. draugi, lai arī tie rakstītu vēstules un aicinātu citus rakstīt. Dodiet viņiem savu vēstuļu kopijas kā paraugus, palīdziet un mudiniet!

SĀKSIM ĶĒDES REAKCIJU!

Vēstuļu centrālai domai ir jābūt: 1. Amerikas radio raidījumi ir populāri Austrumeiropā un Pad. savienībā. 2. Radio raidījumus komūnistu diktātūras mēģina apturēt, jo tie apiet viņu cenzūru. 3. Tie, kas atbalsta radio raidījumus, atbalsta runas un domu brīvību. 4. Tie, kas šos raidījumus grib izbeigt (Fulbraits), veicina diktātūru un cenzūru! 5. Savā vēstulē katrā ziņā prasiet Voice of America, Radio Liberty un Radio Free Europe turpināšanu. Prasiet dot latviešiem raidījumus no Radio Liberty.

Uzaicinājumam pievienoti vēstuļu uzrunu un tekstu paraugi.

Daugavas Vanagu 2. Globālās dienas ir klāt!

SESTDIEN, 3. JŪLIJĀ:

Plkst. 14.00 teātra izrāde „SPĒLE PILI".

Plkst. 18.00 KANAKU VAKARS

Plkst. 20.30 DIŽBALLE Divi orķestri — veco un jauno gaumē

Plkst. 10.00 DV 25 gadu darbības atceres akts un koncerts.

SVĒTDIEN, 4. JŪLIJĀ:

Plkst. 13.00 Rakstnieku cēliens.

Plkst. 16.00 Svētku lieluzvedums „TĒVU ZEME"

Opozicijas prese Padomju savienībā

Šā gada sākumā Maskavā sākts publicēt mašīnraksta technikā pavairotu žurnālu „Vetje", ziņo zviedru prese. „Vetje" ievadrakstā teikts, ka žurnāla mērķis ir „skata pievēršana tēvzemei" un nacionālās (krievu) kultūras un morālisko un intellektuālo vērtību jaunrade un saglabāšana. Žurnāls sekošot Dostojevska un slavofilu ceļa rādītājām ievirzēm un būšot „patriotisks krievu žurnāls". Žurnāla izdevējs un šefredaktors ir V. N. Osipovs.

UPI Maskavas korespondents Henrijs Šapiro savā ziņojumā apzīmējis „Vetje" par šovinistisku, rasistisku un antisemitisku izdevumu, bet zviedru preses komentātors Aleksis Milits negrib šim novērtējumam pievienoties, jo „labi pazīstot" Osipovu un viņa politiskos uzskatus.

Šapiro uzskatus pārraidījis arī raidītājs Liberty Minchenē. Krievu trimdas laikraksts „Posev" (5:1971) publicējis „Vetje" redaktora atbildi Šapiro vēstījumam. Osipovs apstrīd, ka žurnāls uzskatāms par pagrīdes izdevumu, kā ziņojis raidītājs Liberty, jo redakcijas adrese pilnīgi atklāti uzdota žurnālā. Runājot par „šovinismu", Osipovs saka, ka žurnāls nebūt nedomājot apstrīdēt un noniecināt citu tautu un kultūru eksistences tiesības, bet gan gribot pasvītrāt krievu nacionālās īpatnības un darboties Dostojevska tradiciju garā.

Par Šapiro esot zināms, ka viņa ziņojumi nereti neesot sevišķi objektīvi, saka ziņas komentātors. Tā, piemēram, Šapiro esot vēlējies noklusēt gadījumu ar Jachimoviču Latvijā.

Arī ukraiņu nacionālā pretestības kustība sākusi laist klajā savu laikrakstu „Ukrainskij Vestņik", ko, no visām pazīmēm spriežot, izdodot ukraiņu separātisti, kas vēloties Ukrainas pilnīgu atbrīvošanos no Krievijas. Šī kustība nepievienojoties jau zināmajai Ukrainas, Baltijas un Krievijas demokratu kustībai, jo pēdējā Ukrainas separātistu uztverē neesot pietiekami nacionāli ievirzīta un tās atbalstītāji ukraiņi varbūt drīzāk esot ukrainizēti krievi.

Kā izriet no šiem ziņojumiem, tad Pad. savienībā ne tikai pastāv demokratiska opozicija, bet arī uzskatu pretešķības dažādo novirzienu starpā. Virspusīgi skatoties, tādas pretešķības var izraisīt bažas par šo kustību iespējamo efektivitāti, bet noliedzams nav fakts, ka — kaut pagrīdē — Pad. savienībā ir sākusi funkcionēt demokratija šā vārda tiešā nozīmē, jo demokratija nav vienādotāja un nopulētāja sistēma, bet gan funkcionāla sistēma, kurā pretešķībām un domstarpībām dota iespēja atklāti izpausties un nākt sabiedrības priekšā ar saviem ieskatiem.

Blakus šiem jaunajiem izdevumiem turpina iznākt „Tekošo notikumu chronika", publikācija, kas jau kļuvusi pasaulslavena ar savu lietišķumu un objektīvitāti. Publikācijas informācija vienmēr bijusi pamatota un sniegusi konkrētas ziņas par to, kas norisinas Pad. savienībā, arī Baltijas republikās, un par ko padomju laikraksti klusē!

GGR

ĒJU TAKU

Šīs vārsmas uzrakstītas 1945. gada 28. oktobrī Cēdelgemas gūstekņu nometnes 101. barakā. Tās sakarā ar DV Ž. globālajām dienām to autors, kas toreiz bija 19 gadus vecs un tagad dzīvo Toronto, piesūtījis mūsu laikraksta redakcijai.

Eju taku simtreiz mītu,
Iešu varbūt ilgi tā;
Jeb varbūt jau citu rītu
Likšu somu mugurā.

Uzdzirkst acis — labi būtu
Uzlikt somu mugurā,
Beidzot aizmirst dzīvi grūtu,
Just, ka esi brīvībā.

Bet vēl agri par to sapņot,
Domāju pie sevis es,
Lūk, kā rudens vēji trauco,
Dzeltējušas lapas nes.

Paliek auksti svešos vējos —
Jārauj galva apkaklē —
Atminos, ka kādreiz smējos:
Jauki dzīvot pasaulē!

Dzīvot var, ja ēsts ir gana,
Ja kvēl pavards silts un gaišs,
Bet no tā ja maz ko mana,
Tad lai netic, kas tev kalš.

Eju simtreiz mītu taku —
Rudens vēji lapas trauc,
Garā dzirdu druvu šalku,
Kas uz dzimtām mājām sauc.

LATVIJA

53. N-RS SESTDIENA, 1971. GADA 3. JŪLIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvoklī un vakaros): Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai iesūtītus manuskriptus pēc vajadzības izināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne vienmēr gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — mēnesī $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

Ieroču kontroles likums

Šo likumu veicina un atbalsta kongresā Illinojas demokrats Abners Mikva ar saviem liberālajiem kollēģiem. 1967. g. grupa „liberālu" noorganizēja „National Council for a Responsible Firearms Policy." Šīs radikālu grupas galvenais nolūks ir atbruņot godīgus pilsoņus. 1963. g. grupas sekretārs neviļus atzinās, kad tas izteicās, ka viņa personīgais uzskats ir, ka visi rokas ieroči ir jāaizliedz, mūsu organizācija oficiāli to vēl nesaka, jo negrib radīt opoziciju citiem likumiem. Lieki teikt, ka šie „citi likumi" ir domāti pakāpeniskai pilsoņu atbruņošanai. Starp citām organizācijām Mikva ir vicepriekšsēdis marksistu iedvesmotai organizācijai „Americans for Democratic Action." Kā ieganstu ieroču kontrolei Mikva min noziegumu apkarošanu un saka, ka galvenais noziedznieku darba rīks ir rokas ierocis. Mikva vai nu nav ieinteresēts faktos, vai tos cenšas ignorēt, jo, piemēram, 1968. g. United Press International ziņoja, ka 1966. g. Ņujorkas pavastī dažāda veida rokas ieroči tika lietoti tikai 2,85% no visiem nopietniem noziegumiem. Vairāk domājams, ka Mikvu ietekmē Ļeņins, Trockis un Staļins. Te daži citāti par šo dižbiedru uzskatiem ieroču jautājumos.

Ļeņins: „Jāizdara masveidīgas kratīšanas un tie, pie kuriem atrod ieročus, jānolikvidē."

(Ļeņina kopoti raksti 35. sējums 4. izdevums, 286. lapp.)

Tikai padomju vara var efektīgi apbruņot proletāriātu un atbruņot buržujus. Kamēr tas nav noticis, sociālisma uzvara nav iespējama" (28. sēj. 466. lpp. 1919. g. 4. martā).

Trockis: „Lai nodrošinātu ātru komūnistu uzvaru pilsoņu karā, nepieciešams atbruņot buržujus un apbruņot strādniekus, tā radot komūnistu armiju." (Roberta Daniela grāmata 1960. g. otrais izdevums 90. lapp.).

Staļins: „Ja mūsu pretinieks atbruņojas, tas ir pavisam labi; ja viņš to labprātīgi nedara, tad mums viņš ir jāatbruņo." (J. Staļina raksti 10. sēj. 378. lapp.)

Vārds „buržujs", ko min Ļeņins un Trockis ir franču vārds, ar ko apzīmē vidējo šķiru. Tagad komūnisti lieto kā lamu vārdu saviem pretiniekiem.

Ja 1971. g. ieroču kontroles likums tiks pieņemts, tas Savienotās Valstīs tuvinās soli tuvāk pilnīgi atbruņotiem godīgajiem pilsoņiem un potenciālai policijas valstij, kā to vēlējās Ļeņins, Trockis un Staļins. Noziedzniekiem un komūnistu pagrīdei ieroču netrūks arī pēc likuma pieņemšanas.

„Apskats"

500. LATVIEŠU SKOLAS ABSOLVENTS

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolu tās darbības gados beigu ši pavisam 500 audzēkņu. Skolas šāgada 20. izlaiduma aktā piecsimtais absolvents bija Andris Aldermanis. Uzņēmumā no viņa pa labi — klases audzinātāja Milda Miezīte. Foto: J. Ligers

RAIBĀ PASAULE

Parīzes „Combat" ziņo, ka kādā televīzijas raidījumā Marseļā izjautātas sievietes, lūdzot katru izteikt trīs lielākās vēlēšanās. Viena no viņām teikusi: „Visas atombumbas vajadzētu bez kavēšanās iznīcināt. Nedrīkstētu vairs būt ziemu. Turpmāk bērnus jādzemdē vīriešiem!"

Londonas „Daily Telegraph" informē par kādu sludinājumu citā Londonas laikrakstā, kurā lasāms: „Par lētu cenu pārdodams pilij līdzīgs īpašums, celts 16. gadsimtā, klusā Saseksas ciematā, ar visu laika garam atbilstošu iekārtu, ieskaitot arī pieklājīgu spoku. Arī pārbūves gadījumā par spoka saglabāšanu būs gādāts."

Amsterdamas „Het Vrije Volk" pastāsta, ka kāds grāmatu tirgotājs vienu no sava veikala skatlogiem pieblīvējis ar kriminālromāniem, paskaidrojumam pieliekot klāt mazu plāksnīti ar norādījumu: „Vai man nav taisnība? Labs kriminālromāns joprojām ir pats labākais leļļu teātris pieaugušajiem!"

Londonas „Daily Mirror" vēsti, ka Mrs. Nellija Evansa no Bedfordšairas nav spējusi savu morāles izjūtu dēļ samierināties ar faktu, ka blakus viņas zemesgabalam kāds nudistu klubs nodevies sporta nodarbībām, taču visas viņas sūdzības par šiem nemorālajiem cilvēkiem tika noraidītas. Tagad viņa beidzot panākusi savu un padzinusi nudistus ar 22 bišu spietu palīdzību.

Parīzes „Combat" slejās lasāms, ka kādā Bordo priekšpilsētā policija pārsteigusi solīda izskata un labi ģērbušos kungu, kas spēcīgā lietus gāzē bez mēteļa un cepures sēdējis uz kāda paaugsta žoga un no šī novērošanas punkta raudzījies kādas jaunas dāmas guļamistabā, kurā novērotā tieši izģērbusies. Šai interesantajā nodarbībā pārsteigtais policijai paskaidrojis: „Esmu nodomājis šo dāmu precēt, bet iepriekš vēlos izpētīt viņas ieradumus!"

Uzmanieties, dodot informāciju pa telefonu

Katram būs gadījies atbildēt uz telefona zvanu, kur kāda nepazīstama persona laipni piedāvā gan dažādus ražojumus, „apsveic" ar kādu laimestu, vai ievāc informāciju kādas zināmas vai nezināmas organizācijas vārdā. Pēdējais gadījums var būt diezgan bīstams. Kriminālpolicijas aktīs sastopami gadījumi, kur dzīvokļu aplaupīšana sekojusi telefoniskai informācijas vākšanai kādas iestādes uzdevumā. Par nožēlošanu ne policijai, nedz telefona sabiedrībai nav iespējams izsekot šādiem telefonētājiem.

Veids, kā ievāc telefonisku informāciju, varētu būt sekojošais: pa telefonu tiek jautāts pēc X kundzes vai kunga, atkarā no tā, kas atbild. Ja atbildētājs atsaucās kā īstā persona, tad telefonētājs paziņo, ka viņš lūdz informāciju, teiksim, „Centrālā informācijas biroja" uzdevumā un lūdz neatteikt izpalīdzēt. Ja ir dota pozitīva atbilde, ko parasti dara, tad jautājumi varētu būt šādi: vai jūs klausaties radio, vai jums ir TV, cik bieži tos klausaties vai skatāties un kad? Cik personas un kādas dzīvo jūsu mājā, kur un ko tās strādā? Vai jums ir dzīvnieki un kādi? Vai jums ir vasaras īpašums un kur? Vai to izīrējat, vai paši tur dzīvojat visu vasaru, vai tikai pa nedēļas nogalēm? vai mājas inventārs ir apdrošināts un par cik? Vēl varētu nākt klāt vairāk vai mazāk svarīgi jautājumi.

Ja uz šiem jautājumiem ir atbildēts, tad nebūs grūti no tiem iegūt pārskatu, kas skaidri rādīs iztaujātā dzīves apstākļus. Piemēram, ja bieži klausaties radio vai TV, tad uzmanība ir novērsta no citām lietām. Ja dzīvokli apdzīvo tikai vīrs un sieva un abi strādā, tā tad, pa dienu tur neviena nav, ja nav suņa u. t. t.

Pēc līdzšinējiem novērojumiem konstatēts, ja kāds uz aizdomu pamata sāktu iztaujāt telefonētāju, tad, ja telefonēts ļaunos nolūkos, zvanītājs noliktu klausuli un nebūs iespējams viņu izsekot. Ieteicams nedot nekādu informāciju pa telefonu, vai nu atrunājoties ar nevaļu, vai tieši pasakot, ka nevēlas to darīt. Ja ir aizdomas, ka notiek viltus informācijas vākšana, ir ieteicams lūgt zvanītāju uzdot savu vārdu un telefonu ar solījumu piezvanīt vēlāk. Pēc uzdotiem datiem tad varētu pārbaudīt zvanītāja nolūkus. Par katru aizdomīgu gadījumu ir vēlams paziņot policijai.

Tāpat jābūt uzmanīgiem pret ziņu vācējiem pie durvīm. Pirms aicināt viņus iekšā, ieteicams lūgt tos uzrādīt attiecīgus dokumentus.

O. D.

(117. turpinājums)

Tomēr, lai cik talantīgi krievu baletu dekorātori būtu, viņu veikums bija vieglāks par Jāņa Kugas veikumu Jaunajā Rīgas teātrī. Kādēļ? Tādēļ, ka krievu dekorātori sadarbojās ar vienlīdz talantīgiem pārējo teātŗa mākslas nozaŗu pārstāvjiem. Kuga bija viens.

„Krievu dekorātori sadarbojās ar ārkārtīgi talantīgiem, ilgi skolotiem choreografiem, izcīliem skaņražiem, pasaules labākajiem dejotājiem un dejotājām, ar dinamisku, mākslas mīlītāju juristu kā impresāriju, ar izsmalcinātiem saviem amata brāļiem. Bieži vien baleti izauga no dekorātoru, choreografu-baletmestaru, skaņražu un impresārija Djagiļeva diskusijām. Dzirkstis radīja dzirkstis, un diplomātiskām spējām un neparastu gribu apdāvinātais impresārijs gādāja par to, lai šīs dzirkstis neapslāptu līdzekļu trūkumā. Sergejs Djagiļevs bija pratis savā pasākumā ieinteresēt ne tikai Francijas valdības aprindas, bet arī noslēpumaino multimiljonāru sēru Bazilu Zacharovu (1849—1936). Zacharovs, Anatolijā dzimušais grieķis, izglītojies Parīzē un Londonā, ieroču rūpnīcu un eļļas piegādes magnāts, ienīda turkus un, vēloties atbalstīt un nodrošināt savas tēvijas — Grieķijas brīvību, atbalstīja viņu, kas vēršās pret viņa zemes apspiedējiem turkiem. Turcija bija Vācijas un Austrijas sabiedrotā, tāpēc viņš vēršās pret tām, Francija, Anglija un Krievija bija pret Vāciju un Turciju, tālab sērs Bazils atbalstīja ne tikai grieķus, bet arī grieķu sabiedrotos — šai gadījumā Krieviju un krievu pasākumus. Baleta māksla ir izšķirīga māksla. Lai pārsteigtu Parīzi, bija vajadzīgi lieli līdzekļi. Djagiļevs rūpējās, lai tie neapsiktu.

Kugam nebija ne Djagiļeva, ne Zacharova, ne Fokina, ne Ņižinska, ne Annas Pavlovas, ne līdzinieku dekorātīvā mākslā. Kuga darbojās otrā latviešu teātrī, kuram pat nebija tāda atbalsta kā pirmajam latviešu teātrim, kam Rīgas pilsēta bija piešķīrusi 18.000 rubļu gadā. Viņš darbojās viens. Teātris nespēja atbalstīt viņu, viņam bija jāatbalsta un jāglābj teātris. Latviešu demokratiskās pilsonības mēnešraksts Domas (1912—1915), kas bija tuvs Jaunajam Rīgas teātrim, rakstīja, ka teātris bijis „bez maz pie bankrota", ka tikai ar savu 3. pastāvēšanas gadu, ar Uguni un nakti izdevies grūtības pārvarēt. „Šis darbs attaisnoja un atalgoja teātŗa vadības lielo heroismu, lielo ticību un izturību. Izrāžu financiālie panākumi deva iespēju ievērojami uzlabot izrādes. Šogad teātris sāk jau tuvināties īstu mākslas teātŗu tipam un dod visiem ievērojamākiem jaunuzvedumiem jaunu ietērpu." (Domas, 1912, IV, 216).

Apcerētājs tālāk raksta, ka teātris līdz ar to „sācis beidzot izaugt laukā no diletantisma." Bet neslēpj, ka „izrādēs aktieŗu spēle ir tikai apmierinoša un nesasniedz to augsto līmeni kā inscenējumi (dekorācijas), jo par pēdējiem gādā īsts mākslinieks."

Tā paša mēnešraksta II numurā atreferēts krievu mēnešraksts Teatŗ i Iskusstvo atzinums, ka latviešu teātris vēl arvien nav ticis laukā no diletantisma, uzrādot 4 iemeslus: 1) aktieŗu nepietiekamā skatuviskā izglītība, 2) aktieŗu materiālā trūcība, 3) pārpūlēšanās sakarā ar pārslogoto izrāžu un mēģinājumu daudzumu, kas neļauj aktieŗiem rast laiku izglītībai, 4) kritikas zemās prasības.

Kritika bija pamatota. Laikā, par kuŗu runājam, latvju skatuvei bija tikai viens īsti profesionāls, izskolots teātrinieks ar pabeigtu skolojumu — tas bija teātŗa gleznotājs Jānis Kuga. Visi pārējie sirga ar chronisku skolas trūkumu.

Kā te nepieminēt Muhameda vārdus: „Skolotāja tinte ir svētāka par mocekļa asinīm".

Un teātris? Vai teātris ir tikai izklaidēšanās vieta? Vai teātris nav arī jūtu izdaiļošanas un prāta un atbildības asinātāja skola? Vai teātris nevar būt arī visas nācijas varoņu skola? Par tādu to latviešiem padarīja Jānis Kuga ar savu uzticību latvju tautai un latvju mākslai. Mūsu dienās runā un raksta daudz par skolu tīklu tikpat kā neierobežotu paplašināšanu, bet tikai retais vaicā: kas tajās mācīs? Pašos skolotājos nav vienprātības, vieni domā, ka skolā vispār nav jāmācās, ka bērniem skolā tikai jāspēlējas, pie tam, katrs var, ko vien individuāli vēlas. Ir skolas, kur skolotājiem ieteikts mācīties no skolniekiem... Bezatbildība šai plāksnē ir tik liela, ka jāsāk bažīties par to, vai neejam pretī pilnīgai anarchijai. Ar teātri kā skolu ir tāpat. Tikai ar to starpību, ka publika atsakās absurdus teātrus apmeklēt.

Ja sekojam Jāņa Kugas tapšanas gaitai, tad atskārstam, cik tā apbrīnojami vienkārša, taisna, mērķtiecīga un, pāri visam, kaut kā instinktīvi pozitīva. Pozitīva šī vārda pilnīgā, cilmīgā nozīmē. Pozitīvs ir kaut kas, uz ko var paļauties, kaut kas apstiprinošs, atzīstams, labs un pastāvīgs.

Teātris ir viens no pilnīgākiem un katrā ziņā ietekmīgākajiem mākslas veidiem. Kugam, profesionāli ar mākslu saskaŗoties, bija pilnīgi skaidrs, ka latviešiem jau bija savs teātris, savas lugas, savi aktieŗi, savi režisori, lai cik nepilnīgi, lai cik primitīvi, un sava publika. Bet viena latvju teātrim vēl arvien trūka — profesionāla teātŗa gleznotāja, dekorātora. No šī fakta izrietēja Kugas izvēle Štiglica mākslas skolā pievērsties tieši skatuves glezniecības studijām. Jaunā mākslinieka nodoms bija vispirms kalpot, kalpot savai tautai, savas tautas teātrim.

Šī izvēle viņu saveda ar Krievijas izcilākajiem ķeizariskajiem teātŗiem Pēterpilī un jaunajiem privātiem teātŗiem Maskavā, tieši tai laikā, kad šie teātŗi — tāpat kā krievu māksla un saimniecība vispār — piedzīvoja nepieredzētu uzplaukumu. Šī izvēle, neatlaidība un talants viņu noveda arī Parīzē, kur brīvā izvēlē pievērsās tiem meistariem, kas viņam varēja visvairāk sniegt sava amata pilnīgai apgūšanai. No simtiem skolotāju, viņš izvēlējās nevis skaļākos, modīgākos, bet gan veco Karpezā — skatuves architektonikas vecmeistaru. Tas atbilda viņa gara satversmei un tiem mērķiem, kādus viņš kā gleznotājs un latvietis sev bija spraudis.

Viņš būtu varējis izvēlēties citus, vieglākus ceļus kā materiālā, tā panākumu plāksnē. Bet viņa raksturs, kur intellekts un jūtas atradās pilnīgā līdzsvarā, viņam lika nodoties nabadzīgam latvju teātrim...

Ar kādām grūtībām Jaunajam Rīgas teātrim nācās sadabūt nepieciešamos līdzekļus kaut Uguns un nakts uzvedumam, izriet no tā, ka Dienas Lapai bija jāgriežas pie tautas ar aicinājumu ziedot lugas iestudēšanai un sagatavošanai.

(Turpinājums sekos)

****) Programma..

Vienpadsmitais teātru festivāls Austrālijā

Šogad Austrālijas latviešu teātru festivāls, pēc kārtas 11., notika Melburnā no 11.—14. jūnijam. Pēc festivāla atklāšanas 11. jūnijā Melburnas latviešu teātris sniedza R. Blaumaņa lugas Pazudušais dēls izrādi, bet 12. jūnijā bija Austrālijas latviešu teātra izrāde — M. Zīverta jaunākā luga Totems un festivāla balle vakarā. 13. jūnijā Sidnejas latviešu teātris izrādīja S. Beketa Godo gaidot, bet tās pašas dienas vakarā Adelaides latviešu teātra ansambļa izrādē bija M. Friša Pilsonis un dedzinātāji. 14. jūnijā risinājās teātru kongress — „Atraisīšanās no visiem".

Atklājot teātru festivālu, Latviešu apvienības Austrālijā (LAA) prezidija priekšsēdis V. Eglīte, uzteikdams aktieru lielo darbu, norādīja, ka teātra māksla sniedzas pāri laikam un vietām un aizved mūs arī dzimtenē. V. Eglīte sevišķi pasvītroja, ka teātris tādēļ ir nevien mākslas paušana, bet arī latviešu nacionālās kultūras saglabāšana.

★

Vispirms dažus vārdus par festivāla lugām. Par R. Blaumaņa Pazudušo dēlu nav nevienam nekas jāstāsta, jo to visi pazīst un zina.

Par M. Zīverta jaunāko lugu Totems žurnālists un plaši pazīstamais sabiedriskais darbinieks Aleksandrs Zariņš, kas piedalījās teātru festivālā un godalgošanas komisijā, paskaidroja: „Totems ir it kā Kurrpurrū turpinājums, jo abās lugās galvenais varonis ir Antijs, kas Kurrpurrū izskaņā laimīgi izkļuvis no policistu un pilsētas varas, dodas Austrālijas lauku plašumos. Totema pirmās divas ainas norit tuksnesī un divas pēdējās mazpilsētas ēdnīcā-krodziņā, kur parādās arī Kurrpurū personāžs doktors Gariks un policijas seržants. Latviešu preses biedrības žurnāla Brīvais Vārds pēdējā numurā Lūcija Bērziņa-Felsberga rakstā Neatklātā Austrālija konstatē, ka latviešu rakstnieku darbos ļoti reti parādās Austrālijas īpatnējā, robustā daba un ļaudis. M. Zīverts, viesodamies Austrālijā 1957. gadā tikai 3 mēnešus, guvis ierosmi 2 lugām un vairākiem rakstiem un, ja sirds būtu stiprāka, noteikti dotos vēlreiz apciemot īpatno Terra Austrālis. Jauktene Maira lugā jautā: Kas ir — totems? Antijs atbild: Totems, tas ir kungs, pavēlnieks un dievs, kam paklausa visi, kas ir viņa draudzē, bet visu Totemu Totems ir zelts. Rakstnieks un diplomāts Olģerts Rozītis Totemu vērtē kā vienu no galvenajām Zīverta lugām, kurā vismazāk parāda tieši zelta varu, bet summē savus reliģiskos ieskatus, ieskaitot Austrālijas iedzimto — aboridžinu ticējumus. Totemu pēc pāris mēnešiem varēs lasīt visi, jo to kā nākošo izdos M. Zīverta kopoto lugu serijā."

S. Beketa Godo gaidot un absurdais teātris vispār plaši komentēts jau iepriekš mūsu laikrakstā, tādēļ šeit vairs nekas nebūtu sakāms.

M. Frišs (Max Frisch) par savu lugu Pilsonis un dedzinātāji teicis, ka tā ir „pamācoša luga bez pamācības". Adelaides latviešu teātra ansambļa programmas lapā atrodam sekojošu paskaidrojumu: „Nosaucot savu darbu par 'pamācošu gabalu bez pamācības' autors ir ievērojis principu, ka skatuves darbs gan rada jautājumus, bet nedod atbildes; tas jādara skatītājam. Par lugas ideju pastāv divi uzskati: 1. luga simboliski parāda, ka komūnistiskais totālitārisms sev pakļauj vienu brīvu tautu pēc otras, kas, savas muļķības un naivitātes dēļ, nespēj šai varai pretoties, un 2. luga rāda pilsoniskās sabiedrības ceļu uz bojāeju, ko izraisa tās muļķība un nespēks pret visu, kas apdraud modernā cilvēka eksistenci. Liekas, ka pirmais izskaidrojums būs pareizākais, jo luga ir sarakstīta drīz pēc tam, kad Čechoslovakijas prezidents Benešs nodeva valsts varu komūnistu rokās. Abas idejas pavada brīdinājums, ka cilvēks nekad nekā nemācās no pagātnes un savām kļūdām.

Mietpilsonisko sabiedrību lugā pārstāv Bīdermans un viņa sieva Babete. Eizenrings un Šmits reprezentē totālitārās varas divas sejas — diplomātisko bezkaunību un fizisko spēku. Pilsonis, kas 'ikdienas vērojot vakar kas bija, neredz, kas pašam zem jumta ir slēpts', ir pilnīgi bezspēcīgs Eizenringa-Šmita priekšā. Savā muļķībā viņš iedomājas, ka briesmas būs novērstas, ja viņš 'ar tiem tur būs pa draugam'.

Vienīgi ugunsdzēsēju koris saprot, kas draud. Jau lugas ievadā viņi brīdina no muļķības un bezprāta, kas 'izposta pilsētas, mājas,' un paskaidro, ka 'slēpties aiz liktens vārda un nodarīt postu, kas labojams vairs nav nekad, ir neciešams grēks'. Bet arī viņi ir bezspēcīgi, viņi tikai 'vēro, brīdina klusi, kaut arī sviedri uz pierēm izspiežas auksti. Tieši tad, kad Bīdermanim liekas, ka viss vēl būs labi, nāk lielā katastrofa. Nodeg pilsēta, viņa māja, un arī viņi ar Babeti aiziet bojā. Pie tam, viņš vēl iedod Eizenringam sērkociņus, tādējādi veicinot pilsētas izpostīšanu. Pēc katastrofas pilsoņi nonāk ellē. Izrādās, ka Eizenrings nav nekas cits, kā pats elles lielkungs-Lucifers (ko vācu valodā šad tad dēvē arī par Eizenringu), un Šmits ir viņa rokas puisis Belcebuls. Bet arī tagad vēl Bīdermans neapjēdz savu vainu. Viņš savu rīcību attaisno ar to, ka visi taču darīja tāpat. Kad Eizenrings un Šmits atkal dodas virszemē, lai turpinātu pasākto iznīcināšanas darbu, Bīdermaņi tic, ka viņi ir glābti".

Tik daudz par festivālā izrādītajām lugām. Par festivāla norisi un spēli A. Zariņš raksta sekojošo: „Melburnas latv. teātra režisors Viliberts Stāls bija izraudzījis latviešu klasiķa Rūdolfa Blaumaņa bēdu lugu 5 cēlienos, Pazudušais dēls. Šis bija ciets rieksts, ko ansamblim neizdevās pārkost. Te jāpaskaidro, ka Melburnā ir vēl arī otrs teātris, kurā pulcējas Latvijas laika profesionāļi un spējīgie trimdas laikā izaudzinātie aktieri, kurpretī V. Stāla vadītais ansamblis pulcē teātra mākslas mīlētājus un spēlēt gribētājus, kas pati par sevi ir apsveicama parādība. Reāli uzrakstītu lugu iesācēji var spēlēt daudz pieņemamāk, nekā abstraktu darbu, jo klausītājs seko tekstam, it kā pats lugu lasītu. Protams, rodas nepatīkams pārtraukums, ja spēlētājs cenšas atminēties runājamo ar īsākām vai ilgākām pauzēm. R. Blaumaņa Pazudušā dēla izrāde izraisīja pirmās debates klausītājos un teātriniekos, kas tik raksturīgas Austrālijas latviešu teātru festivālos, un tās turpinājās teātru pārstāvju sanāksmē.

Viens viedoklis bija, ka tā ir kļūda, ja režisori cenšas Blaumaņa lugas ietērpt gadu simteņa sākuma laucinieku tērpos, zīmēt naturālas dekorācijas ar skaistu lauku ainavu proscēnijā. Kādēļ? Vispirms iebildums ir techniskas dabas, jo ir grūti izgatavot dekorācijas, kādas krievi liek latviešiem gatavot braucot uz Maskavas dekadām, bet kaut kā sastiķētās ne veicina izrādes gaitu, nedz izceļ tekstu. Situācija kļūst pavisam komiska, ja puišu pakulu bikses, gatavotas no miltu maisiem, izskatās kā pūšļi un smīdina skatītājus jaunākus par 40 gadiem. Nākošais solis ir novēršanās no Blaumaņa klasicisma. Režisors Gusts Graudis pamatoti teica, ka visvairāk vainojami režisori, kas pataisot Blaumaņa izcilos darbus par cirku. Jāatrod pareizais ceļš. Kādēļ Austrālijas latviešu studenti un citi jaunieši iet skatīties Čechova un Ibsena lugas, jūsmo, debatē? Blaumaņa darbos, kaut piem., Pazudušajā dēlā, izgaismotās problēmas ir vēl aktuālākas kā toreiz. Krustiņa tekstu par cimda izdarīšanu un pārādīšanu var skandēt tikpat traģiski, cik Roplaiņu tēva nožēlu, ka viņš skrējis apkārt pelnīdams naudu, lai iepirktu māju, bet bērnu piemirsis. Cik līdzīgas šīs situācijas šodien. Atziņa bija, ka Blaumaņa darbi nav jānoliek pie aizvēstures, bet apzināti jārod cita pieeja izrāžu iestudējumos, lai šo darbu latviešu morālās mērauklas, kā darba tikums u. c., un brīnišķā latviešu valoda nonāktu jauno ausīs.

Ja Melburnas latviešu teātra mākslinieciskais sniegums bija vājākais festivālā, tomēr par to vien, ka viņi izvēlējās Blaumaņa lugu, jāsaka paldies. Režisora V. Stāla darbu vēl jo izteiktāk godināja tas, ka viņa ansambļa divas jaunās meitenes saņēma festivāla žūrijas komisijas godalgas — paijas kā labākās atbalstītāju lomās, Ingrīdai Erdmanei tēlojot Āžu un Mārai Rudzītei — Roplaiņu kalponi Līziņu".

Par Totema izrādi, izņemot to, kas jau minēts, rakstot par lugu, A. Zariņš nekā vairāk nav teicis, kā tikai to, ka dekoratīvo ietērpu tai bija gatavojis valsts televīzijas

(Beigas 7. lpp.)

Aina Kraujiete

MĪTI UN PASAKAS

Par bungām skaļāk un brāzmaināk
un daudz,
daudz ilgāk par taurēm
pat veseliem mūžiem cauri
varot izskanēt dzejnieka balss.
Tā saka.

Es redzu: jauns dziesminieks,
gaiši bārdains bards,
ar elektronisko ģitaru nāk
un, stīgām satraukti pulsējot,
piesmacis iesāk —

„ar laiku viss mīti un pasakas"

Bariem
nokrīt putni un lauru
lapas no zariem —
zari un ziedi, ziedi un saule, saule un
ķirzaka.

Skats no F. Molnāra lugas „Spēle pilī", kuras izrādi DV 2. globālo dienu ietvaros DV teātris Kanadā sniegs 3. jūlijā plkst. 2 pēcpusdienā „Bickford Park High School" auditorijā (777 Bloor St. West).
Foto: „L.A."

L. Viks,
mag. philos. et phil. balt.

Dailliteratūras nozīme jaunatnes audzināšanā

Ne ikkatrs literārs darbs atzīstams par daiļdarbu. Arī apraksti, dažādu tematu iztirzājumi, zinātnieku apcerējumi atzīstami par literāriem darbiem, bet tie nav daiļdarbi. Apcerējumā mēs spriežam, attīstām loģiski sakarīgu domu gaitu, kuras nolūks izskaidrot un pārliecināt. Literārā daiļdarbā rakstnieks vai dzejnieks gleznaini tēlo, iekļauj savus tēlus un ainas noskaņu un izjūtu gaisotnē, izraisa lasītājā aistētisku pārdzīvojumu, kas, savukārt, ierosina dailes apgarotu prieku. Ja apcerējumā dominē jēdziens, mūsu apziņas saturi, tad pārdzīvojumā, ko ierosina daiļdarbs, raisās visa mūsu dvēseles dzīve savā kopvienībā.

Reālās dzīves īstenība dzejnieka iztēlē gūst citu jēgu un vērtību. Etnogrāfiskā vai kultūrvēsturiskā apcerējumā mēs aprakstām un iztirzājam lauku dzīvi. Turpretim savā poēmā prozā „Straumēni" Virza to gleznaini tēlo, skatīdams lauku dzīves atmiņu iztēles atstarotā skaistumā. Šādi stilizēts tēlojums ir mākslinieciski izteiksmīgāks, nekā pati lauku sēta, tāpat kā bērza atspoguļojums ūdenī ir izteiksmīgāks, gleznaināks nekā pats reālais bērzs. Dzīve skatīta dailes akā, Akurātera apzīmējumā, gūst citas kontūras un jēgu. Tā reālās dzīves parādības rakstnieka vai dzejnieka gleznainā tēlojumā kļūst izteiksmīgākas, gūst skaidrākus reljefus, kļūst nozīmīgākas, skaidrāki pārskatāmas un vērtējamas. Rakstnieks vai dzejnieks reālās dzīves parādības pārceļ savā iztēlē un tur tās mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem izdaiļo, stilizē, padara krāšņas un košas.

Dzejnieks rada un dod, bet daiļdarba baudītājam, lasītājam jāspēj daiļdarbu uztvert un pārdzīvot. Kā ievadīt mūsu jaunatni paidagoģiski vērtīgajā latviskajā daiļuma psaulē? Tas mērķtiecīgi jādara no bērnības jau ģimenē, jau pamatskolas jaunākajās klasēs. Daiļuma izjūta bērnos iedzimta, tā jāattīsta no mazatnes. „Bērni jāpiesaista latviešu skolai ar koklēšanu, dziedāšanu, rotaļām un tautas dejām," teikts kādā rakstā jauniešu žurnālā. Visās šais nodarbībās izpaužas latviskā daiļuma elementi gan mūzikā, gan dziesmu melodijās, gan rotaļu un deju ritmiskās kustībās. Ar tām jau bērna daiļuma izjūta un mākslinieciskā iztēle ierosinātas. Daiļuma izjūtas un iztēles spējas jāpaplašina un jāpadziļina, pamazām ievadot bērnus mūsu tautas dzejas bagātajā un krāšņajā pasaulē. Arī tur atklājas ritms un harmonisks gleznainu priekšstatu plūdums.

Tautas dejā lauku dzīve stilizēta, pārcelta krāšņajā iedomu pasaulē, bet līdz ar to skaidrāk izteikts dzīves ētiskais un aistētiskais vērtējums, tās idejiskā ievirze. Bērniem, kas aug latviešu ģimenēs, jau no mazatnes jāieaug tautas gara mantu un tradiciju pasaulē. Vispirms latviskā pasaule atklāsies rotaļīgajās bērnu dziesmiņās, tās dziedot un drāmatizējot. Tā jau bērnībā rotaļās un dziesmās atraisīsies bērnu dzīvības rosmes, viņu gaišais dzīves prieks, kas ir pamatā mūsu tautas gaišajai dzīves uztverei, optimismam, kas tik spilgti izpaužas mūsu tautas dzejā un dailliterātūrā.

Dzīvība ir dzīves pamats. Dzīvība ir sazarojusi plašajā dzīvības kokā, kam mūsu izcilākais liriķis Fricis Bārda veltī savas dziesmas un lūgšanas. Ja dzīvība nav pārāk nomākta, tad tā brīvi raisās un rada dzīves prieku. Dzīves prieks raisās arī grūtos dzīves apstākļos. Ļaudis lauku sētā, pat iedami muižas klaušās, dzīvo dabīgu dzīvi. Līksmā noskaņa pārvar bēdas un dzīves likstas. „Liku bēdu uz akmens, spēr' ar kāju ūdenī.". Jaņševska

(Turpinājums 6. lpp.)

Lūcija Bērziņa

(2. turpinājums)

Spožajā saules gaismā, zeltainajā neiedomājami skaidrajā gaisā, telpas sienas likās neparasti spodras. Annai bija jādomā par to, ka vecajā Eiropā šāda telpa būtu izskatījusies pavisam nodzīvota un netīra. Zeltainā gaisma šai zemē darīja brīnumus, klājot visam pāri neikdienišķu spožu vāpējumu. Tomēr... pavisam negaidītus brīnumus šī agrāk nepiedzīvotā gaisma neiespēja — brezenta drēbei, ar ko bija pārvilkti vecie krēsli, arī brīnumīgā gaisma nespēja līdzēt: tā izskatījās noplukusi un izbalojusi.

Un tā sēžot vecā dārza krēslā, Anna iepazinās ar cita cilvēka likteni. Stefāns Novotnijs bija no Čechoslovakijas, bet lepni uzsvēra, ka ir čechs un nevis slovaks. Daļu bērnības tas bija pavadījis Vīnē, kur apguvis šo brīnišķīgo vācu valodu. Un tā, tas teica, visa viņa dzīve bija virzīta uz to, ko deva Austrijas kultūra. Viņš apbrīnoja Vīnes kultūru un bija mēģinājis uzsūkt tās garu. Vecā Vīne! Vecā Austrijas-Ungārijas mētropole, ko citi čechi ienīda, bet Stefans mīlēja, jo tā daudz bija viņam devusi. Vecā, šarmantā Vīne! Viņš bija lasījis lekcijas vācu literātūrā kādā dzimtenes universitātē, bet kaŗš un krievu ienākšana bija pārvilkuši svītru viņa zinātniskai karjērai un tas bija meklējis patvērumu Vācijā. Un tā viņš bija atbraucis uz Austrāliju. Un tagad nometnē tas meklēja kādu, ar ko varētu dalīties iespaidos, un viņam bija licies, ka ar Annu tam varētu būt kopējas intereses.

Anna bija pārvarējusi savu nepatiku pret Stefanu. Tas viņai vairs nelikās smieklīgs. Viņai patika klausīties Stefana valodā, nomierinātājā, iedrošinātājā valodā, kas deva viņai kontinuitātes sajūtu un ticību tam, ka viss vēl nebija zaudēts. No šīs milzīgās zemes, kur ne laikam, ne telpai nebija nozīmes, ceļš varēja vest vēl atpakaļ uz zemēm, kas bija varējušas radīt pastāvīgas, tūkstošgadu kultūras. Vēl bija pasaulē tādas pilsētas kā Vīne un Roma! Vēl bija kultūras, kas bija daudzu, daudzu paaudžu darbs! Bija ēkas, kas nebija sasistas no saplākšņiem kā šīs barakas sienas. Un Stefans tik veikli mācēja pārvarēt plaisu starp veco un jauno.

„Esmu nelaimīga, ka atbraucu uz šo kontinentu," sacīja Anna atklāti. „Daba te izskatās tik cietsirdīga, tik nepiekāpīga. Man šķiet, ka dabai te nav dvēseles."

„Tās ir maldīgas domas," lēni un mazliet smīnīgi atbildēja Stefans. „Dabai arī šeit ir dvēsele, tikai baltie iedzīvotāji neprot un nevēlas to atklāt. Šīs zemes dvēsele parādās melno iedzimto acīs. Tās ir dziļas un bezgalīgi skumjas acis. Vai esat jau kādu iedzimto redzējusi?"

„Esmu šai kontinentā tikai trīs dienas," teica Anna nepacietīgi. „Kā es būtu varējusi redzēt kādu iedzimto? Cik zinu, šeit austrumu krastā viņu nemaz nav."

„Jā, jums taisnība. Te jūs viņus neredzēsit. Baltie kungi ir parūpējušies par to, lai viņu šeit vairs nebūtu. Strādāju kādu laiku Dienvidaustrālijā iedzimto nometnes tuvumā, tur ar viņiem mazliet iepazinos.

Tad Stefans strauji mainīja toni un vīzīgi teica:

„Bet jūs vēl neesat atbildējusi uz manu jautājumu. Vai esat latviete?

„Man šķiet, ka to jūs pats noskaidrojāt pie pusdienu galda. Jūsu jautājums ir lieks."

„Jā, protams. Jūs, latvieši, esat ļoti organizēta tauta," Stefans turpināja tai pašā ironiskajā tonī. „Visur, kur jūs apmetaties, jūs organizējaties, dibināt komitejas, uzturat sakarus savā starpā. Varu derēt, ka arī jūs šai nometnē esat sazinājušies ar saviem tautas brāļiem un zināt visus latviešus, kas šeit ir."

„Esmu dažus satikusi," atzinās Anna. „Bet vai tad organizēšanās ir peļama? Mēs, latvieši, mīlam kārtību un to mēģinām ieturēt arī savā sabiedriskajā dzīvā."

„Par to nevarētu šaubīties, ka mīlat kārtību," Stefans pārlaida ātru skatu Annas drēbēm, viņas matu sakārtojumam. — „Zemnieku tauta ar aristokratisku dzīslu," viņš norūca pie sevis.

„Ko jūs zināt par latviešiem? Jūs esat čechoslovaks. No latviešiem dzīvojāt diezgan tālu."

„Neesmu nekāds čechoslovaks. Tādas tautas nemaz nav. Esmu čechs. Ar latviešiem iepazinos Minchenē, strādājot pie amerikāņiem. Kādreiz sen, agrā jaunībā pavadīju kādu nedēļu kādā Prūsijas muižā. Man toreiz iepatikās ziemeļnieki. Tāda sirsnība! Tāda viesmīlība! No vienas puses jūs šķietat tik lietišķi, tik sausi, tik organizēti, no otras jums vēl ir daudz tāda, kas ir mistisks un noslēpumains. Tādēļ latvieši mani interesē. Bet atgriezīsimies pie temata, ko sākāt risināt. Jūs neesat laimīga šai zemē? Trīs dienu laikā nav iespējams iepazīties ar šo zemi."

Anna izskatījās tik nelaimīga, ka Stefans iesmējās.

„Zinu," tas teica rezignēti," arī man klājas tāpat. Ir grūti eiropietim pierast pie šīs zemes. Es arī bieži ilgojos pēc Eiropas. Ilgojos pēc Eiropas pilsētām, pēc gotu stilā celtajām baznīcām. Ziemas vakaros cilvēks jutās drošs un patvēries pilsētas namos un lielais plašums viņu nebiedēja. Šis kontinents ir tik milzīgs un tik tukšs, ka cilvēks nevar aizmirst savu niecīgumu. Tas viņu nomāc."

„Par to vēl nemaz nebiju sākusi domāt — plašums un niecīgums! Tā ir filozofēšana. Man nepatīk nekārtība šejienes dabā. Koki atlupušu mizu. Tā saucamā buša! Nekartīgs, neapkopts mežs."

„Tipiska latvietes reakcija. Kārtība un nekārtība. Ko tad jūs gribat? Lai koki augtu taisnās rindās un lai zem kokiem mežā nebūtu nevienas sausas lapas vai mizas?"

Anna sāka skaisties par Stefana mēģinājumu viņu izsmiet.

„Paskataities uz šo kalnu nogāzi," tā asi teica. „Vesela nogāze ar nokaltušiem beigtiem kokiem. Vakaros tumsā viņu stumbri spīd ar fosforiscējošu gaismu un izskatās pēc spokiem. Pēc līķiem. Man tie simbolizē nāvi."

„Nāve, lai varētu rasties jauna dzīvība," pamācīja Stefans. „Šie koki ir nonāvēti. Kalna nogāzes īpašnieks grib tikt no tiem vaļā. Koku vietā tas grib redzēt kviešu lauku. Lai nebūtu jāalgo dārgs darba spēks koku ciršanai, tas katram kokam gredzenveidīgi nolobījis mizu. Nāves gredzens. Pēc kāda laika koks nokalst un tad sadrūp. Atkrīt ciršana un skaldīšana. Zemi izmanto kādu laiku ganībām, tad to notīra un uzaŗ. Kādreiz tur būs zaļš kviešu lauks."

„Biju dzirdējusi, ka austrāliešu farmeŗi ir nežēlīgi. Te jums ir uzskatāms pierādījums."

„Vai nav vienalga kā koku nogalina; vai to iznīcina ar cirvja cirtieniem ātri un aši, vai izdara lēnām, tā kā ar šiem kokiem. Varbūt jums taisnība, ka ātra nāve ir vieglāka. Bet piekrītu jums, ka nav patīkami skatīties uz mirušu un nokaltušu koku nogāzi; tas padara cilvēku skumju. Runāsim par kaut ko citu. Kā jums patīk Pikaso māksla?"

„Šai zemē par viņu nebūtu ko runāt. Esmu dzirdējusi, ka šeit tas neesot iecienīts. Austrālieši nemīlot moderno mākslu. Tiem patīkot tikai reālā stilā uzmālētās bildītes."

„Ar jums nav vērts runāt," tagad sāka skaisties Stefans. „Jūs ieradāties šai zemē ar aizspriedumiem. Par austrāliešiem jūs esat dzirdējusi tikai sliktu."

(Turpinājums sekos)

DV prioritātes latviešu mūzikā

KULTŪRAS DARBINIEKU SANĀKSME TORONTO

Daugavas Vanagu 2. globālo dienu darba nedēļas ievadījumā kā pirmā 28. jūnija rīta cēlienā DV namā Toronto notika kultūras darbinieku sanāksme, kurā bija jau ieradies arī ASV DV valdes priekšsēdis J. Utināns, bet no attālākajām Kanadas vietām DV Manitobas nodaļas priekšsēdis Dr. J. Zariņš ar dzīvesbiedri, arī vanadzi. Šai brīdī bija zināmi arī jau ieradušies viesi no citiem kontinentiem — DV centrālās valdes loceklis N. Bisenieks, globālā vanadžu priekšniece M. Ķeņģe un šauniete Antra Ozola no Anglijas, zemes valdes priekšsēdis J. Cīrulis ar valdes locekļiem A. J. Bērziņu, Dr. J. Plato, A. Mežalu, DV Minsteres nodaļas priekšsēdis A. Šternbergs, jaunite Zigrida Kārkliņa un A. Liepnieks no Rietumvācijas, DV centrālās valdes jaunatnes nozares vadītājs R. Smitmanis no Zviedrijas, pēt viskuplākā delegācija no Austrālijas — zemes valdes priekšsēdis V. Rolavs, Melburnas nodaļas priekšsēdis A. Kenne, K. Pelše, O. Jefimovs, V. Tauriņš un jaunietis Jānis Saulītis. Vairums ieradušies Toronto kopā ar dzīvesbiedrēm, bet DV Pertas nodaļas priekšsēdis J. Plūcis pat ar dzīvesbiedri un divām meitām. Daļa no minētajiem piedalījās arī kultūras darbinieku sanāksmē, kurā bija ap 40 dalībnieku.

Atsevišķo DV darbības nozaru sanāksmes domātas dažādu jautājumu apspriešanai un ieņosinājumiem, kuŗi nododami centrālās valdes izstrādāšanai.

Sanāksmes ievadījumā K. Bencons apsveica viesus kā „namatēvs", novēlot labas darba sekmes un sadarbību. Svētku rīcības komitejas priekšsēdis E. Krūka uzsvēra, ka globālās dienas nav rīkotas tikai priekam, bet arī nopietna darba veikšanai, norādot, ka daudzu organizācijas dibinātāju vairs nav dzīvo vidū, bet pārējiem atlikušajā dzīves posmā jāizveido tāda organizācija, kuŗu pēc tiem var pārņemt nākošā paaudze. DV organizācijas priekšnieks V. Hazners pateicās Krūku pārim par šī plašā sarīkojuma noorganizēšanu, norādot, ka Ņujorkā un Čikāgā lemts, ka globālajām svētku dienām jākļūst arī par darba dienām, sākot organizācijas darbā lielākus uzdevumus un patstāvību dot atsevišķām nozarēm. „Šis ir pirmais koporganizācijas mēģinājums izveidot nozares patstāvīgākas, ar to atslogojot organizācijas priekšnieka un centrālās valdes darbu," norādīja V. Hazners, aizrādot, ka Kanadas valde pirmā iesākusi darba decentralizāciju, gūstot labus panākumus. Atklājot sanāksmi, V. Hazners sveica tās dalībniekus un vēlēja strādāt un spriest par godu DV organizācijas nākošajiem 25 gadiem.

Pēc ilgākām vai īsākām debatēm, visai DV centrālās valdes kultūras nozares vadītāja E. Krūkas vadītajai sanāksmei ilgstot tieši 3 stundas, sēdes dalībnieki pieņēma nedaudz pārveidotu, bet būtībā pareizāku un mākslinieciski vērtīgāku DV organizācijas vienveida emblēmu, iesniegšanai apstiprināšanai DV centrālajai valdei. Emblēmas zīmējumu izgatavos lielā formātā, lai nebūtu ne mazākā pārpratuma par līniju novirzieniem. Oriģināls glabātos pie organizācijas ģenerālsekretāra, bet fotonovilkumi katrā nodaļā. Zīmējuma izstrādāšanu uzņēmies Toronto mākslinieks Ēriks Dzenis saziņā ar emblēmas pirmā meta autoru arch. Ojāru Bīskapu, un tas būs ļoti tuvs metam, pēc kuŗa gatavotas organizācijas līdzšinējās izšuvuma nozīmes, dalēji atšķirīgas izveidojumā un lielumā. Ja ierosinājumu centrālā valde apstiprinās, turpmāk nozīmju izgatavošanai, vēstuļu blankām un citām „oficiālām lietām" būtu izmantojams tikai jaunais zīmējums, līdz šim lietotajām nozīmēm tomēr paliekot apgrozībā.

Izšūtās krūšu nozīmes vanagu kopībās tērpam līdz šim lietotas Kanadā, ASV un Austrālijā, katrā zemē citādas. Sanāksme vienojās, ka šāda nozīme kopības tērpam būtu vēlama, taču ne obligāta, bet katrā zipā vienveidīga, par piemērotāko atzīstot līdz šim Austrālijā lietoto, kuŗa tomēr būtu samazināma.

Attieksmē uz Latvieši neredzīgo kopas Vācijā lūgumu izgatavot skaņu lentes viņu bibliotēkai ar tajās ierunātiem rakstnieku darbiem atzina, ka lūgums ievērojams, atstājot praktiskā izkārtojuma rīcības brīvību zemju un nodaļu valdēm, kurām par saviem nodomiem iepriekš jāsazinās ar neredzīgo kopas skaņu lenšu bibliotēkas vadītāju Vācijā.

No 3000 dol., kuŗus visas DV zemes sagādāja 3 DV kultūras balvām sakarā ar 25 gadu darbību, 750 dol. palikuši neizlietoti literātūrā. Lai izdotu mūzikas sacensībā godalgoto komponista Jāņa Norvilja dziesmu krājumu jauktajiem kojiem „Senā gadskārta latviešu tautas dziesmās", bez Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā piešķirtajiem 1000 dol. nepieciešami vēl 1000 dol. Sanāksme atzina, ka nošu krājums noteikti izdodams, bet no DV pusos sagādājamiem 1000 dol. nav izmantojams 750 dol. atlikums no Kultūras godalgas literātūrā, kuŗam jāpaliek kā neaizkaramai summai nākošai līdzīgai sacensībai. Dziesmu krājuma izdošanai vēl nepieciešamie 1000 dol. sagādājami visām DV darbības zemēm pēc „atslēgas", kuŗa noteicama DV

(Beigas 5. lpp.)

Kopaina DV 2. globālo dienu svinī gajā dievkalpojumā Sv. Jāņa baznīcā Toronto. Altārī archibīskaps Arnolds Lūsis saka svētīšanas vārdus. Foto: J. Liģers

PĒTERIS RUDZĪTIS JUBILĀRS

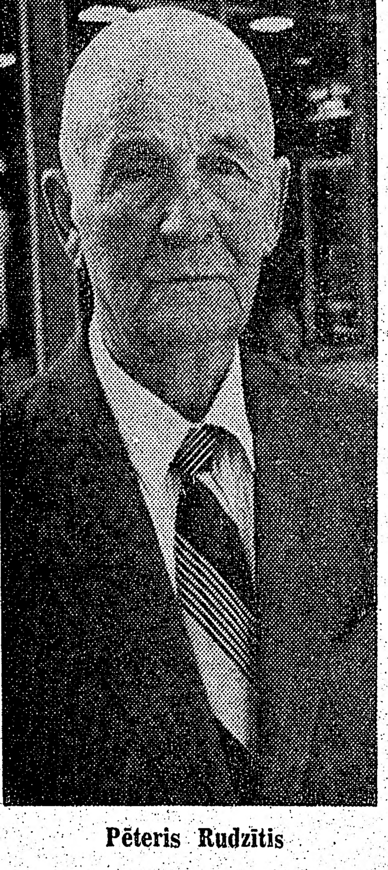

Pēteris Rudzītis

Uz aizvadītiem 80 dzīves gadiem 13. jūnijā atskatījās Toronto latviešu sabiedrībā pazīstamais sabiedriskais darbinieks Pēteris Rudzītis. Gavilnieka dzimtā vieta ir Dzelzava. Viņš uzaudzis 7 bērnu lielā lauksaimnieku ģimenē. Pirmā pasaules kaŗa laikā cīnījies latviešu strēlnieku pulkos, kur Ziemsvētku kaujās ievainots. Piedalījies arī Latvijas atbrīvošanas cīņās, bet II pasaules kaŗā zaudējis savu vienīgo dēlu, kas krita Kurzemes cietokšņa kaujās 1945. gada pavasarī.

Pēc Latvijas brīvības cīņām tagadējais jubilārs dzīvoja Jēkabpils apriņķa Slātes pagasta Dūcāru mājās, kuŗas izvērta par priekšzīmīgu lauksaimniecību ar dažādām lauksaimniecības nozarēm. Rosīgi darbojās arī vietējā, sabiedriskā dzīvē un piensaimniecības sabiedrībā, organizēdams arī lauksaimniecības kursus. Darbojies pagasta pašvaldības amatos, būdams arī pagasta vecākais. Par savas lauksaimniecības priekšzīmīgu nostādīšanu un rosmi sabiedriskās dzīves nozarēs saņēmis diplomus un atzinības rakstus, vienu no tiem ar prezidenta Kārļa Ulmaņa parakstu un īpašu velti.

Bēgļu gaitās P. Rudzītis devās kopīgi ar dzīvesbiedri Minnu un abām meitām uz Vāciju, bet 1949. gadā izceļoja uz Kanadu un apmetās Vinipegas apkārtnē, vēlāk pārceļoties uz dzīvi Toronto, kur dzīvo meitas Ausmas un znota St. Leimaņa ģimenē.

Vairākus gadus Rudzītis bija Toronto Sv. Jāņa draudzes lauku īpašuma Saulaine pārvaldnieks. Darbojies DV organizācijā dažādos amatos, būdams arī ilgākus gadus tās goda tiesas priekšsēdis. Ir ilggadīgs Mednieku un makšķernieku kluba darbinieks un goda tiesas priekšsēdis. Darbojies arī Latviešu nama Toronto valdē.

Par spīti lielajai gadu nastai 'jubilārs vēl ir rosmes pilns. Jubilejā viņu sveica un veltes nodeva DV Toronto nodaļas valdes priekšsēdis I. Zamlovskis ar vanadžu kopas priekšnieci Rasmu Zamlovsku, Mednieku un makšķernieku kluba valdes pārstāvji K. Deklavs un St. Pizans, Latviešu nama valdes priekšsēdis E. Briedis, nama dāmu komiteja, A. Kvēpa ģimene un citi draugi.

O. K.

Toronto ziņas

● Toronto pilsētas izglītības pārvalde atvēlējusi Toronto latviešu biedrības sestdienas skolai arī nākamajā mācību gadā lietot „Jesse Ketchum" pamatskolas telpas.

● Jorkas universitātē Toronto humānitāro zinātņu četrgadīgas studijas ar B.A. gradu beiguši Ieva Grodne, Leonards Kazlovskis un Gunārs Saulītis. Trīsgadīgas studijas ar B.A. gradu beiguši — Tālis Līdums, Margareta Christīna Pūliņa, Imants Kārlis Šķobe un Inese Merija Veldre, bet ar B.Sc. gradu — Margareta Ozola. Toronto universitātes Ontario izglītības koledžu ar „Bachelor of Education" gradu beiguši Karola Giverte, Nellija Alida Kausa un Egons Tālivaldis Raģis.

● Pēc ilgākas slimošanas 23. jūnijā miris 1899. gada 11. novembrī Ikšķiles pagastā dzimušais Kārlis Šulcs. Nelaiķi uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu pēdējā gaitā izvadīja archibīskaps A. Lūsis. Aizgājējs atstāj dzīvesbiedri Zelmu, dēlu Āriju ar ģimeni un meitu Ventu Lucu ar ģimeni.

● Saulaines bērnu un jauniešu vasaras nometne darbosies no 4. jūlija līdz 15. augustam. Nometnes garīgās dzīves vadītājs būs māc. M. Ķirsons, nometnes komandants un zēnu vadītājs — Kārlis Jansons, meiteņu vadītāja Vija Udenāne, mazo bērnu nometni vadīs Z. Sīle. Nometnes saimniecību pārzinās E. Šteinbacha; nometnes ārsts — Dr. L. Upenieks. Latviešu ev. lut. draudžu apvienības Amerikā kristīgās jaunatnes kursi notiks Saulainē no 15. — 21. augustam, piedaloties jauniešiem no ASV un Kanadas.

● Amerikas latviešu teātra Vašingtonas ansamblis vairākās papildus viesizrādēs sniegs Anšlava Eglīša „Bezkaunīgos večus". Paredzēta izrāde arī Toronto, 26. septembrī pl. 7 vakarā, „Bickford Park High School" auditorijā, kur notika abas iepriekšējās izpārdotās izrādes 15. maijā.

● Toronto universitātes tiesliētu fakultāti ar B.L. gradu beidzis Gesta Jānis Ābols, agrākais Studentu administrātīvās padomes priekšsēdis. Viņš B.A. gradu ieguva jau agrāk. Raiersona politechniskajā institūtā psīchiatrijas māsas kursu beigusi Maija Vaivode, Laila Solveiga Zālīte — sekretāriālo zinātņu kursu, bet Georgs Juris Bika — elektrības technoloģijas kursu.

Skaisti Līgosvētki Saulainē

Siltā un saulainā laika vilināti jau visai savlaicīgi Saulainē 26. jūnijā sāka pulcēties jāņabērni. Košā plaukumā ziedēja jāņuzāles, krūmi, koki tērpti viskulākajā vasaras rotā, un apmešanās brīvība ar visplašākajām ērtībām. Jau labi iesilušo ūdeņu veldze pedes cienītājiem, kas to izmēģinājuši jau dažas nedēļas pirms Jāņiem, bija patīkama atsvaidzinājuma balva arī Līgodienā. Lejup aizpeldēja laiva, braucējiem apjautājoties, kam pieder šis īpašums? Saulaines pārvaldes darbinieki ar vairākiem dedzīgiem jauniem palīgiem ievilka peldplatformu upē un nostiprināja pie upei pāri pārvilktās tauvas pareizā vietā — pretim visdziļākai bedrei, lai lecējiem nebūtu jāsasit galva pret akmeņiem. Tikai augšstraumes pusē nedrīkst lekt, jo pērn jau notika negadījums, kaut ne pārāk nopietns.

Virtuvē draudzes dāmas jau bija sagatavojušas dažādus gārdumus līgotāju pacienāšanai, kuŗi tagad varēja tos iebaudīt uz jaunbūvētā balkona, kas dos ie spējas ieturēt maltītes arī lietainā laikā. Šķūnī jau smaržoja svaigi sapļautais siens tiem, kas mīlē būt „tuvāk pie dabas" arī nakts atpūtas laikā.

Pēc peldēšanās, Saulaines apskates pastaigām un dažādu atspirdzinājumu iebaudīšanas, viesi sāka pulcēties nometnes pagalmā, kur atradās meiju iežogotā „skatuve". Lugu, „Zarāna nedienas papardes ziedu meklējot", šim gadījumam sarakstījusi pazīstamā lugu rakstniece L. Auzāne - Tīcmane kā viencēliena komēdiju.

Kā jau labi zināms, lomas pasaules skatuvē labi sadalītas — vīri valda uz skatuves, bet sievas — aizkulisēs, t. i. mājas dzīvē. Tāda barga valdītāja gadījusies arī mājastēvam Albertam (tēlo rež. E. Jurševskis). Viņa sieva Emma (A. Siliņa), izbaŗ vīru, ka slinkojis, nav nopļāvis pagalmā mauriņu. Alberts taisnojas ar reimatismu, kas kājas „savilcis krampī", ka tikko var palēkt. Kad bargā sieva aizgājusi, Alberts var atkal kājas locīt, izrevidēdams kumodi, kuŗā paslēpti Jāņu dienas labumi — dažas pudeles liķieŗa. Sasauktie draugi — Zarāns (A. Putniņš) un Kļava— (A. Gaiķis) palīdz draugam līksmoties un iemest pa „odziņai".

Kur ir, tur rodas. Dzīrotāju saimi paplašina atnākusē Zarāna „sirdspuķīte" Amanda (H. Pempera) savā visvaldzinošākā tērpā — peldu kostīmā, jo ir taču vasarīgi silts. Zarāns kūst aiz laimes, draugi sirsnīgi priecājas līdz. Turpat būtu paziņota gandrīz vai saderināšanās, ja pēkšņi neierastos Emma un Minna (V. Simiņa. Izrādījās, ka pēdējā ar Zarānu jau slēgusi mūža derību — un vasaras nakts sapnis izirst.

Tad nāca līgotāji „no maliņu maliņām" (Sv. Jāņa draudzes koris) un nodziedāja vairākas līgodziesmas.. Trīs tautas dejas raitā solī nodejoja arī svētdienas skolas audzēkņi. Sekoja līgotāju gājiens uz pļavu, kur, piedaloties pārējiem jāņubērniem, notika apdziedāšanās Jāņa tēva sētā, pavisam ar 77 līgo dziesmām. Apdziedāšanās nebija grūta arī tiem, kas dziesmu vārdus nezināja no galvas, jo rīkotāji bija parūpējušies, lai ikviens saņemtu iespiestu dziedamo dziesmu lapiņas.

Līgošana vēl turpinājās pie atsevišķiem ugunskuriem, dūmiem rāmi kāpjot pret zvaigžņotām debesīm. Līdz pusnaktij skanēja deju mūzika. Dejotāji nāca un izmēģināja soli uz piekalnē izbīvētās deju grīdas.

Otrā dienā notika sauļošanās un pedēšanās trīs dažādās, katram īpaši iemīļotās vietās. Un brūns iedegums nāca līdzi atmiņai par latvisko sapni vasaras naktī.

J. U

Ziedu vietā veltes dzimtenes baznīcai

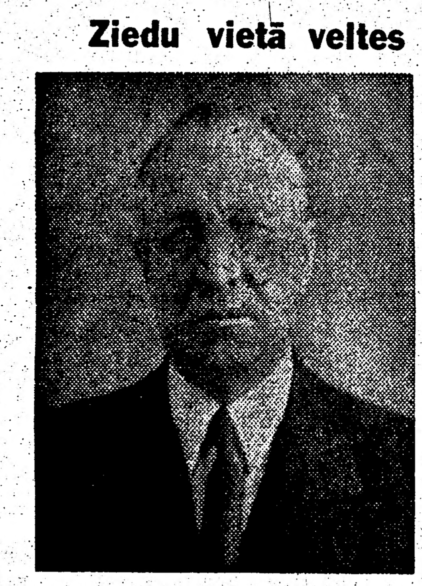

Jānis Cakuls †

Pēc ilgākas slimošanas Hamiltonas slimnīcā un pēdējo svētību saņemšanas 19. jūnijā mūžībā aizgāja Jānis Cakuls. Viņš bija dzimis 1895. gadā 25. septembrī Varakļānu pagasta Cakulu ciemā kā septītais no astoņiem bērniem. Pirmo izglītību ieguvis Varakļānu pagasta skolā, vēlāk pēc abu vecāku zaudēšanas 12 gadu vecumā pārcēlās uz Maskavu pie sava tēva brāļa, kur arī turpināja savu tālāko izglītību. Pirmā pasaules kaŗa laikā strādāja par armijas sanitāru. Vēlāk pēc pavadītā laika cietumā, pārciestām slimībām un bada pie komūnistiem, viņam radās iespēja 1919. gadā atgriezties Latvijā, kur vispirms strādāja par nodokļu inspektora palīgu un pēdējos gadus par nodokļu inspektoru. Jānis Cakuls vienmēr bija aktīvs sabiedrisks darbinieks, darbodamies skolu valdē, slimo kasē, bankā un kredītsabiedrībā. Politiski viņš piederēja pie Trasuna progresīvās partijas.

1944. gada augustā J. Cakuls ar visu ģimeni devās uz Vāciju, kur līdz kaŗa beigām strādāja pie vācu lauksaimniekiem, bet 1947. gadā izceļoja uz Angliju, kur strādāja fabrikā kopā ar savu dzīvesbiedri, rūpēdamies, lai dēlam sagādātu līdzekļus medicīnas studiju pabeigšanai. 1957. gadā pēc dēla studiju beigšanas ar visu ģimeni devās uz Kanadu. Toronto viņš kādu laiku strādāja par biroju aptīrītāju, bet vēlāk par grāmatvedi pie sava dēla. Pēc ierašanās Toronto Cakulu ģimene iesaistījās sabiedriskā darbā, iegemot dažādus amatus draudzē un citās organizācijās. Bieži bija ta, kur tēvs darbu pabeidza, tur dēls to turpināja.

Jānī Cakulu jāpiemin kā sirsnīgu Latgales cilvēku ar dziļām tēva jūtām pret savu ģimeni un rūpēm par saņu dzimteni un tautu. Viņš bija dziļas dzīves gudrības apgarots, tās gudrības, kuŗu nevar iegūt skolās vai iemācīties no grāmatām, kuŗu ir jāmanto šūpulī. Katru dziļi aizkustināja viņa pēdējā vēlēšanās, kuŗā viņš atklāti bija lūdzis piederīgajiem un draugiem, lai vietā ziedu kuŗu vietā katrs savas veltes nodotu dzimtenes baznīcai. Par Īslaicīgo puķu skaistumu Jānis Cakuls daudz augstāk vērtēja gara vērtību skaistumu un derīgumu šodien mūsu tautai dzimtenē. Veselīgais dzīves uzskats spēja dot spēku un prieku, lai savus pēdējos grūtos slimības gadus pavadītu vienmēr laimīgs savu mazbērnu pulkā, gan arī starp draugiem, kuŗi viņu ļoti cienīja.

Nelaiķa izvadīšanas ceremonijas notika 21. jūnijā Hamiltonas bēru namā, kur prāv. St. Mozga ar draudzi un daudziem sērotājiem skaitīja lūgšanas. 22. jūnijā no Sv. Ballion baznīcas pēc mises nelaiķi izvadīja prāv. B. Kokins uz Svētā Krusta kapiem. Atvadu sveicienus teica Latviešu katoļu apvienības Kanadā valdes priekšsēdis K. Boriss, Toronto latviešu katoļu draudzes priekšsēdis K. Zeps, Hamiltonas draudzes vecākais Rudovičs, bet studentu apvienības Dzintars Toronto un apvienības vārdā atvadījās sen. Jāzeps Svilāns.

Aizgājējs atstāj dzīvesbiedri Aleksandru, dēlu Dr. Pāvelu Cakulu ar ģimeni un 3 vecākās māsas Latvijā, kas vēl arvienu esot cītīgas baznīcas apmeklētājas.

Dr. E. Upenieks

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
tel. 924-2775
maksā
5¼% PAR NOGULDĪJUMIEM
6% PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kredītsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDĪTSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 – 8 vakarā, sestdienās līdz 15. septembrim slēgts.

Līgosvētku uzvedums Toronto Sv. Andreja lauku īpašumā Sidrabenē. Pa kreisi — Pāvuls (Fricis Vilmanis) un Ķencis (rež. Hugo Miķelsons); uzņēmumā pa labi — uzveduma „Mērnieku laiki Slātavā" sakārtotājs E. Freimūts un iepriekšējo gadu uzvedumu autore Biruta Senkēviča.

Foto: J. Liģers

Dievs mūs ir . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

tiekat daudzus. Un visiem, ko jūs sastopat, neaizmirstiet atgādināt dzejnieka Andreja Eglīša vārdus: „Liec zobenu zem galvas Un dziļi neiemiedz, Tavs gods un tēvuzeme Tev cieši aizmigt liedz!"

Varoņu piemiņas dievkalpojumā šie vārdi tiešām ir nopietns un skaists atgādinājums. Fizisko ieroču mums šodien vairs nav. Un visas zīmes liecina, ka ar fiziskiem ieročiem nākotnes kaŗos uzvaru vairs nevarēs izcīnīt. Tā būs izcīnāma ar gara ieročiem. Un var būt, ka šī cīņa ar gara ieročiem jau ir sākusies! To ir sākuši rakstnieki, kuŗus nevar apklusināt ne ar iesprostošanu trako namā, ne ar ieslodzīšanu spaidu darbu nometnēs. Izjuzdami fizisko un garīgo važu smagumu, šie cilvēki sauc pēc cilvēka cieņai atbilstošas dzīves un taisnības.

Šī cīņa pasīvās pretestības veidā vērojama jaunatnē, pagrīdes baznīcā, jā — ir zīmes, kas liecina, ka cilvēku dvēseles rūgst kā zeme pavasarī, ka ir sākusies kāda zemdega, kas reiz izlauzīsies uz āru un pārvērtīsies ugunsgrēkā . . .

Pastāvēsim arī mēs šai ticībā! Un, izkļuvuši ar Dieva žēlastību brīvībā, raudzīsimies uz to, lai nevienam vairs netiek uzliktas kalpības važas. Tas lai ir šīs dienas aicinājums. Un — solījums. „Brīvībai Dievs mūs ir aicinājis! Tāpēc stāvat stipri. Un neļaujieties iejūgt sevi kalpības jūgā!"

DV Bostonā

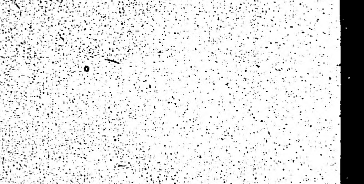

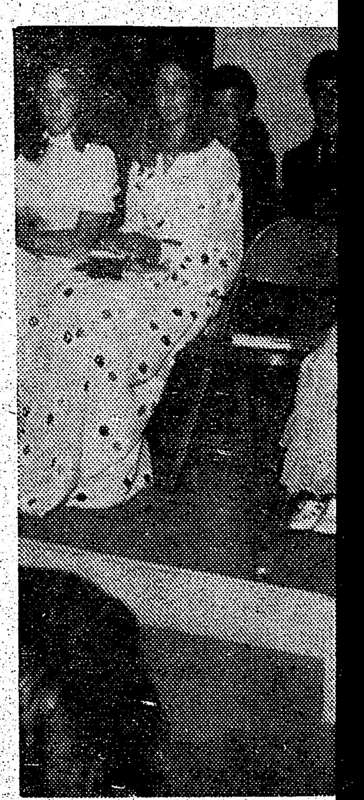

Milvoku plkv. Kalpaka pa[…] nika Veldre, Karina Šamil[…] stiņa. Otrā rindā: Viktors […] ralds Cukurs.

DV Bostonā šķiras no sava vēsturiskā nama

Gatavojoties uz DV 2. globālajām dienām Toronto, bostoniešiem pienāca steidzīgi „Jurģi", kad bija jāizvācas no sava pārdotā nama. Beidzot pēc turpat pusotra gada pilnsapulces lēmuma, DV apvienība Bostonā šķiras no sava lielā nama (73 Kenilworth Street.) Roksberijā, uz kurieni gājuši daudzu tautiešu ceļi arī pirms mūsu ieceļošanas pēc II pasaules kaŗa. Pēdējais sarīkojums pašu namā vēl notika pirms dažām nedēļām, kad še viesojās Vācijas ciemiņi, red. V. Skultāns un Dr. L. Zariņa - Skultāne ar referātiem.

Pārdošanas līgums paziņots 16. jūnija valdes sēdē, kur pārdošanas vidutājību veicis adv. Edgars Brencis. Nams pārdots par 34.000 dol. kādai nēģeru organizācijai. Pēdējā ar pirkumu vilcinājās un ilgāku laiku nebija skaidrības, vai pircēji palikuši pie sava lēmuma.

Daugavas Vanagi no sava nama „šķiras bez asarām", jo tautieši vairs nevēlējās šo namu apmeklēt. Tas atradās sliktā rajonā, kur jau agrāk piedzīvoja nepatikšanas ar uzbrukumiem un auto logu izdauzīšanu, ciešot arī zādzības. Pēdējā laikā gan šīs parādības izzuda, bet tad jau bija par vēlu. Nams un iela ietilpst Bostonas pilsētas pārbūves plānos. Minēto kvartālu paredzēts nodot nēģeriem. Jau tagad tur bija ap 80 proc. krāsaino iedzīvotāju. Kad DV šo namu pirka, nēģeru skaits Roksberijā bija vēl mazs.

Pārdotajam namam latviešu emigrācijas vēsturē ir liela nozīme. No 1955. gada to apsaimniekoja un izmantoja DV apvienība. Še notikušas ASV KF izstādes, atzīmēti lieli sarīkojumi, teātŗa izrādes un bērniem rīkoti svētku eglīšu vakari. Ar namu saistās daudz sentimenta, it sevišķi vecajai immigrantu paaudzei. Pārdotais DV nams no 1916.—1955. gadam piederēja Bostonas latviešu strādnieku biedrībai, kuŗus mēdza dēvēt par „sarkaniem". Šie latvieši atstāja jaunajiem ienācējiem daudz no sava kultūras mantojuma — lielu bibliotēku, daudzas skatuves dekorācijas un savu revolūcionāro vēsturi.

Enerģiskie Daugavas vanagi nopirka namu toreiz par $22.000, jo vecie mazā skaita dēļ nespēja namu tālāk uzturēt. Tagadējai aiziešanai, protams, ir citi iemesli, jo DV organizācija vēl ir spēka pilna.

Nama atstāšana radījusi daudz jaunu problēmu, kuŗas vēl nav atrisinātas. Inventāru un plašo bibliotēku pagaidām domā uzglabāt pie DV valdes locekļiem, kamēr atradīs piemērotas īrētas telpas, vai ķersies pie sava nama celšanas. Uz īsu laiku DV īrē vienu zāli no jaunajiem īpašniekiem, maksājot 5 dol. dienā. Pēdējās dienās katru vakaru šeit ieradās DV pr-ks V. Rudzroga ar palīgiem, kas saiņoja vai pārvietoja inventāru uz apakšējo zāli. Tas notika steigā, kad bija svinami Jāņi un kājas jāauj tālajam braucienam uz DV 2. globālajām dienām Toronto..

Katrā ziņā nama zaudējums izsauks pārkārtojumus Bostonas tautiešu līdzšinējā dzīvē. Varbūt tagad bostoniešiem būs lielākas izredzes iegūt kopīgu īpašumu, par kuŗu kādreiz sapņoja ALTS pr-ks L. Reiters, nodibinot t.s. Kultūras centru. Ja pie pēdējā gribētu palikt, tad tas prasīs arī jaunus veidus, lai pārvarētu līdzšinējo „sastinguma stāvokli" plāna īstenošanā. Turpmākajos saimnieciskajos apsvērumos būtu jāievēro viens fakts: „ko nevar celt, to nevar nest."

Osvalds Akmentiņš

JAUNATNES UN DRAUDZĪBAS DIENAS NIAGARĀ

Jaunatnes un draudzības dienu rīcības komiteja savā pēdējās sēdē par vicepriekšsēdi izraudzīja LNJAK pārstāvi Juri Zommeru. Priekšsēdis P. Treiers ziņoja, ka svētku priekšdarbi rit pilnā gaitā. Jaunatnes un draudzības dienās, kas risināsies 24. un 25. jūlijā, jaunatne sāks pulcēties jau agrā pēcpusdienā Brocke viesnīcas „American" zālē Niagarā, kur notiks Brīvās pasaules latviešu jaunatnes komitejas sanāksme, kuŗā rādīs filmu un nospraudīs vadlīnijas turpmākai darbībai.

„Grand Ballroom" zālē plkst. 6 vakarā pēc īsa svētbrīža uzrunu teiks Dr. P. Vasariņš no Hamiltonas. Priekšnesumos uzstāsies Sv. Katrīnas vanadžu koris Senatne ar dziesmām un Toronto jaunieši ar mūzikāliem priekšnesumiem. Tiem sekos Draudzības balle, kuŗā spēlēs V. Ciemīša deju kapella. Rīcības komiteja nepiekrita jauniešu ierosinājumam svētku oficiālo daļu un priekšnesumus rīkot agrā pēcpusdienā un pēc dažu stundu pārtraukuma sākt svētku balli. No pieredzes zināms, ka šāds programmas sakārtojums radītu apmeklētājiem neērtības, jo daudzi tālie braucēji spēj ierasties Niagarā tikai vēlā pēcpusdienā.

Tālāk rīcības komitejas priekšsēdis P. Treiers ziņoja, ka panākta vienošanās ar Latviešu sporta apvienību Kanadā par voleja ascensību organizēšanu un vadīšanu otrā jaunatnes salidojuma dienā „Garden City" līcī pie Ontario ezera. Spēles vadīs apvienības voleja nozares vadītājs J. Leja. Bez tam šeit paredzētas jautras sacensības lieliem un maziem, dažādas citas jaunatnes izdarības, bet vakarā dārza paviljonā Atvadu balle neformālos tērpos.

P. T.

Jauniešu iesvētē Milvoku Sv. Jāņa draudzē, 1. rindā no kreisās: Baiba Rumpētere, Ieva Ince un Inta Butkusa; 2. r. no kreisās: draudzes mācītājs A. Kalnājs, ērģelnie ce brīvmāksliniece A.Sinepa, draudzes priekšnieks A. Grundsbergs un viesis — māc. A. Piebalgs.

Foto: A. Graudiņš

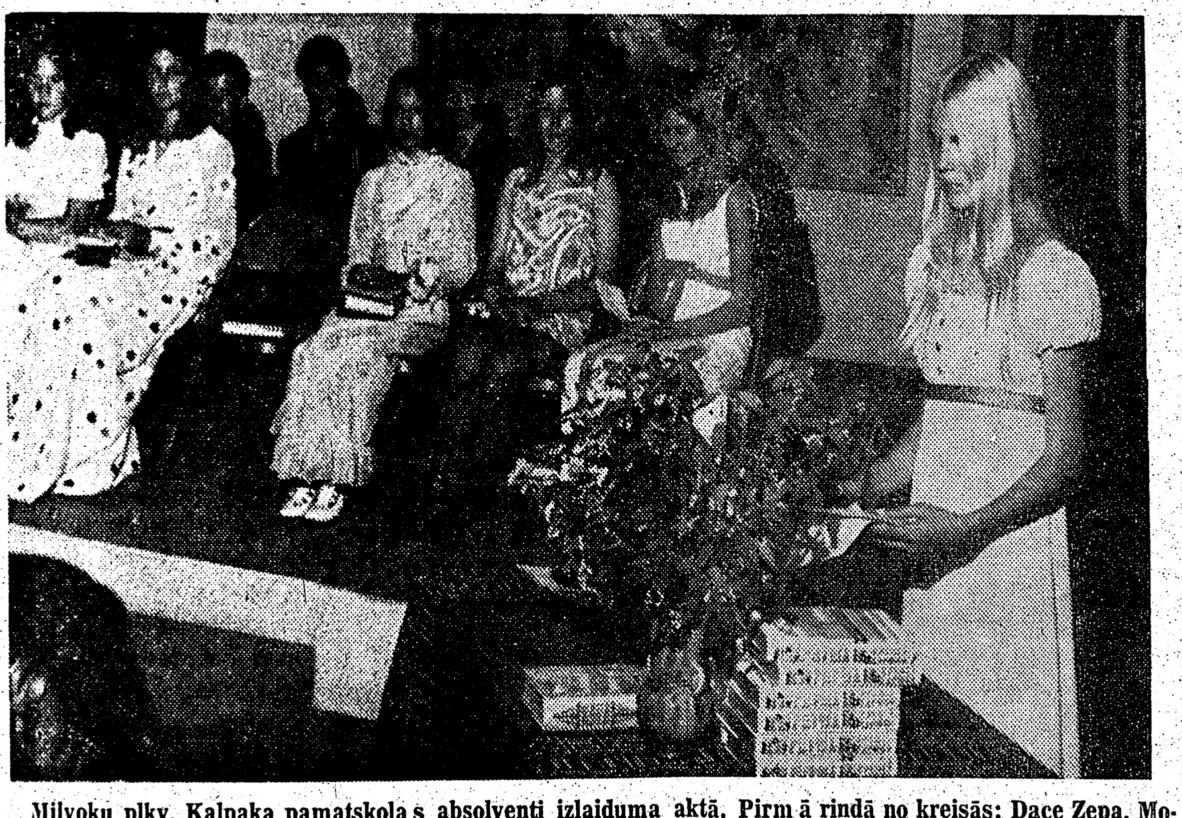

Milvoku plkv. Kalpaka pamatskolas absolventi izlaiduma aktā. Pirmā rindā no kreisās: Dace Zepa, Monika Veldre, Karina Šamile, Baiba Skraučeva un Ulla Butkusa. Labajā pusē pie galda Saulvija Šļaukstiņa. Otrā rindā: Viktors Vējiņš, Modris Pētersons, Armīns Muižnieks, Raimonds Dzelzkalns un Haralds Cukurs.

Foto: A. Graudiņš

Prof. Jāni Siliņu suminot

Profesora Dr. phil. Jāņa Siliņa 75 mūža gadu atcerē 19. jūnijā Ņudžersijā bija pulcējies ap 50 viņa draugu un cienītāju, lielāko tiesu gara dzīves pārstāvju — mūziķu, rakstnieku un gleznotāju no Ņudžersijas, Ņujorkas, Filadelfijas.. Sumināјumu ar īsu svētrunu ievadīja Elizabetes - Nuarkas latv. draudzes mācītājs T. Vēdzele, pēc kam gavilnieku apsveica Humānitāro zinātņu asociācijas valdes loceklis Dr. P. Norvilis, īsumā pieskaŗoties jubilāra biografijai bet plašāk pievēršoties viņa akadēmiskā darba gaitām un dažu viņa publicēto darbu iztirzājumam. Pasniedza velti — grāmatu ar draugu un cienītāju autogrammām.

Pēc tam akadēmisko mācības spēku apvienības pārstāvis prof. A. Annus, pasniedzot aploksni, raksturoja gavilnieku kā reti vitālu personību, ar lielu garīgu dotumu potenciālu, viņa nerimtību un panākumus tīri zinātniskajā laukā, kā arī mākslas novadā — glezniecībā; tāpat viņa nopelnus Brīvības pieminekļa idejas īstenošanā neatkarīgajā Latvijā.

Latvijas mākslas akadēmijas bijušo audzēkņu vārdā sveica un ziedus pasniedza Anna Auzere, bet konkordijas Valdemārija pārstāvis A. Samts, suminot jubilāru, pasniedza velti.

Ņujorkas latviešu mākslinieku grupas (kuŗas dalībnieks un ideologs ir arī jubilārs) un DV tēlotājas mākslas sekcijas vārdā gleznotāja O. Grundes darinātu adresi pasniedza gleznotājs J. Gailis, nolasot paša atjautīgi sacerēto, it pagaŗo adreses tekstu. Ņujorkas latviešu mākslinieku grupas vārdā sveica valdes locekle A. Balode, pasniedzot velti. Filadelfijas latviešu mākslinieku grupas vārdā, kuŗa bija ieradusies turpat vai pilnā sastāvā, sveica tēlnieks, Voldemārs Jansons, ar siltu sentimentu pieskaŗties atmiņām par gavilnieka paidagoga darbu Latvijas mākslas akadēmijā. Elizabetes - Ņuarkas draudzes un Ņuarkas latviešu svētdienas skolas vārdā sveica draudzes mācītājs T. Vēdzele, bet krāšņu rožu pušķi jubilāram pasniedza šīs skolas audzēknis, 5 g. v. Juris Bļodnieks. Vēl sveica Ņujorkas latviešu biedrības bijušais priekšnieks A. Homičs, bet nobeigumā sveica un ziedu velti pasniedza bijušās Virceburgas studentu biedrības pārstāve Silvija Bļodniece.

Rakstevida sveicienus bija sūtījuši: ALAs priekšsēdis Uldis Grava, Komitejas Latvijas brīvībai priekšsēdis un DV organizācijas priekšnieks Vilis Hazners, Ņujorakas latv. draudzes māc. A. Ozols, mākslas vēsturniece E. Šturma, komp. A. Šturms, skolotāja Marija Ērgle u. c.

Atbildes runā, pateicoties suminātājiem, prof. J. Siliņš cita starpā teica: „Kodols un sintēze" ir manas dzīves devīze. Starp cilvēka ieceri un tās īstenošanu ir liela starpība; ja caurmēra cilvēkam izdodas īstenot 40%no ieceres, viņš var būt apmierināts, jo tikai ģeniji spēj īstenot 90% no tās. Pieskaitot sevi pirmajai grupai, savu dzīvi uzskatu par fragmentu, ne noapaļotu veselumu."

Beidzot, pēc „daudz baltu dieniņu..." noskandēšanas, „kafijojot" un dzimšanas dienas kliņģeri garšojot, atceres dalībnieki ar možo jubilāru sirsnīgā un draudzīgā gaisotnē vēl pakavējās vairākas stundas.

A. B-de

DV prioritātes . . .

(Pārnesums no 4. lpp)

centrālās valdes sēdē.

Pirms dažiem gadiem Kanadas DV valde saziņā ar ASV zemes valdi izgatavoja t.s. „olimpiskās medaļas" zeltā, sudrabā un bronzā, gan kaklā karamas, gan etvijā glabājamas, DV sporta meistarsacīkšu uzvarētājiem, sākot ar tām vēlāk apbalvot arī nodaļu internu turnīru uzvarētājus, sporta darbiniekus un kultūras darbiniekus, kuŗiem nopelni skolu, koŗu, tautas deju, teātŗu, koklētāju u.c. darbā. Pret pēdējo apbalvošanu radās iebildumi ar motivējumu, ka pietiek ar jau pastāvošajiem apbalvojumiem — atzinības rakstiem un zelta nozīmēm, bet medaļu idejas atbalstītāji aizrādīja, ka nopelni kultūras laukā nebūtu zemāk vērtējami par sportistiem un sporta darbiniekiem. Tā kā jautājums palicis DV centrālās valdes izlemšanai, sanāksmes dalībnieki pieņēma ierosināt, ka atsevišķās zemes ir tiesīgas — lietošanai tikai savas zemes mērogā — izgatavot arī cita veida apbalvojumus ar DV emblēmu, iepriekš izprasot centrālās valdes piekrišanu.

Izpalika paredzētā atsevišķo DV zemju valžu kultūras nozaru ierosinājumu apspriešana, bet vērtīgu un interesantu referātu par tematu „Latviešu mūzika trimdā" ar skaņu lentē uzņemtiem un Indula Ķekša lietpratīgi atskaņotiem mūzikāliem „illustrācijas" iestarpinājumiem, kas ilga apmēram pusstundu, nolasīja DV centrālās valdes kultūras nozares mūzikas referents komponists Imants Sakss. Šo referātu nedaudz saīsinātā veidā sniegsim kādā no mūsu laikraksta turpmākajiem numuriem, še lai minētas tikai referenta uzskaitītās DV prioritātes latviešu mūzikā, kuŗas apspriežamas DV centrālās valdes sēdē:

1) Latviešu nacionālās mūzikas suverēnitātes resp. latviešu tautas dziesmu dzīvotiesību pasargāšana. 2) Latviešu nacionālās oriģinālmūzikas attīstības veicināšana, ieskaitot latviešu operu pasūtināšana konkursa veidā. Ar konkursiem ir zināmas problēmas. 3) Latviešu koŗu pabalstīšana. 4) Latviešu mazo bērnu vajadzībām ir jāizgatavo daudz skaņu plašu. 5) Jārada jauni latviešu varoņepi vai nu literātūrā, vai mūzikā, vai arī abas šīs mākslas apvienojot, piemēram, par Latvijas brīvības cīņās kritušo varoni kapt Zoltu, kuŗa dēls savukārt kritis Latviešu leģiona cīņās. 6) Jāatbalsta 100% latviešu dziesmu svētki trimdā, vienalga, kas tos rīko. 7) Katrai DV nodaļai vismaz vienreiz gadā jārīko latviešu mūzikas koncerts, kaut arī pie tā būtu finanсiāli jāpiemaksā. 8) Jāpārrevidē dažādie iesalušie konti, vai to līdzekļi nebūtu atbrīvojami latviešu jauno un dzīvo mūzikas mākslinieku un komponistu tālākai izglītībai; jeb vai tad lietderīgāk šos kontus izlietot nenoskārstai vajadzībai — kapa vainagiem vai bleķa kroņiem"? 9) Ja acīm redzamas mūzikas prioritātes negrib izpildīt latviešu vadība, piemēram, Amerikas latviešu apvienība un Latviešu nacionālā apvienība Kanadā, tad tas jāuzņemas DV organizācijai, jo „kā DV pirmsākuma gaitas es gribētu uzskatīt Latviešu leģiona dibināšanu, ne tikai Cēdeļgemas laiku." Bija laiks, kad organizācijas un ģenerāldirekcijas sprieda un prātoja, bet Leģions cīnījās. Zināmas parallēles varam saskatīt arī šodien: daudzi runā un prāto daudz, bet darītāju bieži vien ir vienīgi Daugavas Vanagi. 10) Mums jāuzlabo mūsu sarīkojumu resp. gadskārtējo gadasvētku programmu kvalitāte! Ar Žilinska „Karogu" nekur tālu netiksim. Sajā kultūras darbā jāiesaista latviešu mūziķi, kuŗu lielākā daļa bijuši latviešu karavīri Otrā pasaules karā. 11) Taču vislielākie spēki lai paliek mūsu nacionālās kultūras garā karaļmeitai — tautas dziesmai, it sevišķi tādēļ, ka tai šodien nav „savas māmuliņas, kas ieceltu saulītē".

Dažādu jautājumu sanāksmes dalībnieki vienojās DV 2. globālo dienu laikā izgatavotās aploksnes ar jubilejas zīmi un uzrakstu pastmarku etonus ieteikt DV centrālā valdē atzīt par DV organizācijas 25 gadu izdevumiem, kuŗi lietojami visu 1971. gadu. J. Ūtināns lūdza Kanadas DV valdi turpināt skaņu plašu izdošanu ar latviešu karavīru dziesmām.

Sēdes nobeigumā Kanadas DV valdes kultūras nozares vadītājs J. Gailītis izrādīja īsu krāsu filmu par gleznotājas Annas Dārziņas darbu skati pirms pāris gadiem Hamiltonā.

Vtr.

Bērnu un jaunatnes diena Mežvidos

Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes lauku īpašumā šogad solās būt rosīga, vasaras sezona. Tā domā Mežvidu pārvaldes vīri, draudzes amatpersonas, skolotāji, jauniešu vadītāji un protams — paši jaunieši, kad ar vairākiem no viņiem bija izmainītas domas. Ka sezonas ievadījums bijis jo iepriecinošs, to liecināja atklāšanas sarīkojums un nule tikko aizvadītā bērnu un jauniešu dienā, ko organizēja latviešu skolas vecāku padome. Apmeklētāju skaitu varēja rēķināt ap 150.

Svētbrīdi sarīkojuma zālē vadīja māc. Kr. Hermanis, bērnu un jaunatnes dienu atklāja skolas pārzinis V. Lībants. Iepriecinoši bija redzēt un dzirdēt, ka meiteņu ansamblis skolotāja M. Granta vadībā pēc pirmās uzstāšanās nav apklusis, bet turpina „locīt balsis", lai parādītu, ka latviešu dziesma radusi atbalsi arī jaunatnē. Tālāk Mazais ritenītis skolotājas E. Brūnas vadībā nodejoja vairākas tautas dejas un skolas audzēkņu koris A. Lībantes vadībā nodziedāja dažas dziesmas.

Īsuzvedumu „Latviešu valodas stunda" bija sagatavojusi R. Puriņa. Tās dalībnieki saņēma sirsnīgus suminājumus. Kad visi bija stiprinājušies ar siltām pusdienām un kafiju, jaunie izklaidējās sporta sacensībās A. Pastenieka pārraudzībā. Jauniešiem un bērniem vislielāko prieku sagādāja peldēšanās un braukšana ar laivām mazajā ezeriņā

V. Z.

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

KLĪVLENDA

◉ Apvienotās draudzes namā DV apvienības valdes izkārtojumā 16. jūnijā notika grāmatas „Sarkanā migla" autores Dr. med. Lilijas Zariņas-Skultānes un redaktora Viļa Skultāna priekšlasījumi. Vakaru atklāja DV apvienības priekšnieks A. Vadzemnieks. Kuplā klausītāju saime referentu stāstījumiem sekoja ar lielāko interesi. Dr. L. Zariņa vakara apmeklētājus iepazīstināja ar apstākļiem dzimtenē un apstiprināja, ka komūnisms ir visur un vienmēr tas pats, kas bijis, tikai metodes kļuvušas vēl rafinētākas un viltīgākas. Interesantus atklājumus par Latvijas traģiskajiem notikumiem 1939./1940. gados pastāstīja V. Skultāns.

◉ Pensionāru apvienības sanāksmē 16. jūnijā godināja Alfrēdu Dimzēnu, kuŗam aprit 85 mūža gadi. Viņš beidzis mežkopības institūtu Krievijā un strādājis par mežzini. Vēlāk strādājis Zemnieku bankā (Krestjansij Bank) par jaunu saimniecību projektētāju. Nodibinoties Latvijas valstij darbojies par mežzini Ugāles virsmežniecībā. No Apvienotās draudzes gavilnieku sveica māc. I. Gaide, Pensionāru apvienības — J. Hermanis, Veco strēlnieku kopas — J. Ozoliņš un Klīvlendas latviešu biedrības — K. Karnītis.

J. E.

GRAND RAPIDI

◉ ALAs kongresa rīcības komiteja izbeigusi savu darbību un var būt gandarīta, jo saņemtas vairākas pateicības vēstules par delegātu uzņemšanu un kongresa labo noorganizēšanu. Rīcības komitejas priekšsēdis A. Grīnbergs informē, ka viens no kongresa delegātiem „Pantlind" viesnīcas 377. istabā aizmirsis zelta gredzenu mākslinieciskā izstrādājumā un tas saņemams personīgi, vai rakstot viesnīcas vadītājam: Pantlind Hotel (Manager), 187 Monroe N. W, Grand Rapids, Mich.

◉ Sestdien 12. jūnijā kopējas dzīves gaitas sāka Anita Liepiņa un Dāvids Knottnerus, kad viņus Fairvjū baznīcā salaulāja māc. Emo Ausema. Kāzu viesības notika Latviešu biedrības namā, pulcinot ap 180 viesu — latviešus un amerikāņus. Deju mūziku spēlēja A. Doniņa kapella. Jaunā pāra turpmākā dzīves vieta būs Grand Rapidos.

◉ Latviešu tautas sēru dienas pieminas dievkalpojumā 13. jūnijā Vienības draudzes baznīcā sprediķi teica māc. Kr. Hermanis, bet lūgšanas vārdus sacīja māc. J. Lazda. Dziedāja draudzes koris dir. A. Judovicas vadībā. Pēc dievkalpojuma baznīcas sabiedriskās telpās bija noorganizēts laicīgais akts, kuŗu atklāja latviešu biedrības sab.-kult. nozares vadītāja J. Rumberga. Latviešu tautas ciešanām un deportācijām savā runā pieskārās vēsturniece A. Grīnvalde, vijoles solo spēlēja J. Balks, pie klavierēm bija L. Balka, deklamēja E. Brūna un dziesmas izpildīja meiteņu ansamblis skolot. M. Granta vadībā. Nobeigumā pateicības vārdus izpildītājiem un kuplajas apmeklētāju pulkam teica Latviešu biedrības priekšnieks A. Grīnbergs. Latviešu katoļu draudzei aizvesto pieminas dievkalpojums notika tajā pašā dienā Aglonas Dievmātes baznīcā.

◉ Lidotāju kapteinis Klaus Žagata pavadīja īslaicīgu atvaļinājumu Grand Rapidos, apmeklējot tuviniekus un paziņstamus.

◉ Atvaļinājumu laiku tautieši iecerējuši pavadīt izbraukumos. Jaunāki gados gatavojas doties uz Kaliforniju, ASV rietumu krastu, Kanadas ziemeļu rajonu vai Eiropu. Pēdējo pavisam vairs neuzskata par kādu tālu un grūti sasniedzamu vietu un uz Eiropu brauc gan ziemā, gan vasarā. Daudzi pošās uz DV svētkiem Kanadā.

◉ Pēc vairāk kā divi gadi slimošanas un pāris reizes atrašanās slimnīcā, 1. jūnijā acis mūža dusai slēdza 86 g. v. Kristīne Asne. Viņa bija dzimusi Alojas pagastā un saimniekojusi savās lauku mājās, dzīves draugu zaudējot jau 1935. gadā. Grand Rapidos nelaiķe dzīvoja pie dēla un vedeklas, aprūpēta un apgādāta, būdama jo priecīga par plašo dārzu, ko dēls ar citiem ģimenes piederīgiem bija ilgu pūliņu rezultātā iekopis. Nelaiķei veltīts aizlūgums notika Eggebīnes bēŗu namā, 3. jūnijā un otrā dienā to svētbrīdi bēŗu namā un kapsētā vadot māc. Kr. Hermanim. Sēru mājā bija klāts bēŗu azaids. Uz aizgājušās māmuļas izvadīšanu bija ieradušies ne tikai radi un draugi, bet vairāki viņas pagasta cilvēki no Ņujorkas, Kentakijas u. c. vietām. Pēc viņas sēro dēls, vedekla, meita, znots, audžu dēls, mazbērni Sav. Valstīs, māsa dzimtenē, draugu un radu pulks tuvumā un tālumā.

V. Z.

Kanadas ziņas

EDMONTONA

◉ Edmontonas latviešu luterāņu draudzei jauna ērģelniece — Māra Ose. Viņa pirmo reizi spēlēja ērģeļu pavadījumus 14. jūnija vakarā, Aizvesto pieminas dievkalpojumā, kuŗu vadīja mācītājs K. Avotiņš. Ose mācījusies ērģeļu spēli Kamrozes luterāņu kolledžā. Izvadu mūzikai improvizētās skumjās tautas dziesmu melodijas bija tik ļoti vietā šai vakarā. Iepriekšējais draudzes ērģelnieks bija Miķēlis Bickis, tagad Otavas latviešu jauktā koŗa diriģents.

A. Štāls

SIKĀS ZIŅAS

◉ Kanadas televīzijas raidītāji 12. jūnijā pārraidīja dažas ainas no ASV prezidenta meitas 24. g. v. Trisijas Niksones un 24. g. v. tieslietu studenta Edija Koksa laulību svinībām. Laulības notika Baltā nama Rožu dārzā. Kāzu viesu vidū bija arī viceprezidents Spiro Agņū un aktieris Red Skeltons.

◉ Londonā, Anglijā, juvelierveikala vadītājs Hendersons izteicies izmeklēšanā, ka pēc pēcpusdienas tējas iebaudīšanas viņš juties samulsis un nevarējis apslāpēt vēlēšanos mesties ārā pa logu. Viņam zudusi atmiņa, nevarējis atcerēties ne savu vārdu, ne dzīves vietas adresi. Viņam nebijis nekādas jēgas, kā tas gadījies.

★

Ozolleja ierodas no Zviedrijas Toronto, lai apciemotu mātes brāli, no kuŗa gaidāms prāvs mantojums, taču lidlaukā viņš nelaimīgs konstatē, ka piemirsis mājās apmeklējamā adresi — kādā mazā ciematā, lielpilsētas tuvumā. Tā kā telefona grāmatā adrese nav atrodama, viņš telegrafē kādam draugam uz Zviedriju, kurš arī pazīst meklēto: „Vai tu zini manas mātes brāļa adresi?" Pēc 4 stundām pienāk nepacietīgi gaidītā atbildes telegramma ar tikai vienu vārdu: „Jā."

★

Izrādījies, ka veikala 17 g. vecā kasiere Viviana sava priekšnieka tējā iebērusi LSD pulveri. Viņa atlaista ne vien no darba bet tai būs jāatbild arī tiesā.

JAUNA LATVIEŠU VALODAS SKOLOTĀJA MINSTERES ĢIMNAZIJĀ

Latv. ģimn. Minsterē kuratorijs par latviešu valodas skolotāju pieņēmis Tamaru Sinku no Anglijas. Par latviešu valodas skolotāju līdz šim 15 gadus darbojās Otilija Traucina, slimības laikā viņu atvietojot skolotājiem Albertam Spoģim un mag. phil. A. Grasim. Ģimnazijas vadība un LCK izglītības nozare šiem audzinātājiem izsaka sirsnīgu pateicību.

JAUNA ADRESE

ALAs Sporta un fiziskās audzināšanas biroja līdzšinējais vadītājs Arvids Zāģeris, sakarā ar Dr. chem. Jāņa Robiņa izraudzīšanu par biroja jauno vadītāju, lūdz visu Sporta birojam domāto sarakstī — korrespondenci tagad virzīt uz ALAs sekretāriātu, vai tieši jaunajam Sporta biroja vadītājam Dr. J. Robiņam: 11 Ludlow Ave., St. Paul, Minn. 55108, tālruņi: mājās — 621 646-1980 un darbā 612 888-7931.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Bathurst — College: Atsevišķa dubultķieģeļu 16 istabu ienākumu māja, 4 virtuves, 4 vannas istabas, 3 garāžas. Iemaksa $6.000, atlikums uz jaunām hipotēkām.

Victoria Park — York Mills: 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu. Privāts iebraucamais ceļš. Cena $27.000, iemaksa $3.900.

Avenue Rd. — Lawrence: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža. Cena $22.900.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM BEZ GALVINIEKIEM UZ NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT 6 GADIEM.
UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Daiļliterātūras nozime . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

„Dzimtenē" muižas darba slodze nenomāc gaišo noskaņu, jo darbs jau ir dzīve. Jēdzieniem „dzīvot" un „strādāt" ir identiska nozīme. Turpretim no krievu valodas aizgūtais vārds „strādāt" krievu valodā nozīmē „ciest". Dzīve raisās un veidojas darbā. Darbs ir dabīgs latviešu dzīves veids. Arī Blaumaņa lauku ļaudis viņa joku lugās vēl nav modernās dzīves pretišķību skarti. Viņu dzīve ir vēl vienkārša un dabīga līksmas noskaņas caurausta.

Modernās dzīves izraisīto drūmo pesimismu daiļliterātūrā pārvar gaiša dzīves uztvere, kā to vērojam Veidenbauma dzejā. Veidenbaums no pesimistiskās atziņas „Nolādēts liktens cilvēkam būt" paceļas līdz gaišam dzīves atzinumam „Dzīve ir laba, kad mērķis ir labs." Gaišas ieskaņas izaužas arī Raiņa un Friča Bārdas dzejā. Tās nav svešas Skalbes pasakās un Akurātera tēlojumos.

Gaiša dzīves uztvere dominē Annas Brigaderes un Raiņa pasaku lugās. Jo spilgti bērnu gaišais dzīves skatījums atklājas Jaunsudrabiņa Baltās un Zaļās grāmatas tēlojumos. Gaiša dzīves uztvere nav sveša arī mūsu visjaunākajā daiļliterātūrā, piemēram, Zeltiņa, Irmas Grebzdes, Anšlava Eglīša daiļdarbos. Tātad, gaišs dzīves tēlojums, optimisms vijas cauri visai mūsu tautas dzejai un daiļliterātūrai.

Tā ir svarīga latviešu dvēseles dzīves ievirze, kas būtu jāieaudzina mūsu jaunatnē jau no bērnu dienām. Dzīves gaišā uztvere izraisa dzīvības spēkus un kāpina tos. Mūsu jaunatnei pašreizējos sadzīves apstākļos svešumā tā sevišķi svarīga. Tā var kļūt par pamatu jaunatnes dzīves cīņai un ideālismam dzīves vērtējumā.

Dzīvības spēki raisās aktīvitātē — rotaļā un mērķtiecīgā darbā. Mērķtiecīgs darbs ir mūsu dzīves un sadzīves pamatā. Tautas dzejā tas cildināts, augsti vērtēts. Arī mūsu daiļliterātūras tēlojumos dzīves jēga meklējama apzinīgā, racionāli izkārtotā darbā. Latviešu zemnieks ir darba rūķis. Darbā viņš sevi nežēlo. Tāds ir Purapuķes tēlotais Zelmenis. Tādi bijuši vecais Indrāns un Roplainis. Darbs ir pašvērtība, kaut arī tas darīts citu labā.

Janševska tēlotie muižas ļaudis dzīvo darbā. Pat miršana ir tikai tāda „izlaišanās" ņelā Didžus uztverē. Darbs mūsu daiļliterātūrā ideālizēts, jo no „darba varas, Raiņa uztverē, liktenis trīc". Darbs ir kalnā kāpšana, tiecoties pēc vienmēr augstākiem mērķiem. Darbā latviešu jaunietis tiecas ne tikai pēc materiālas labklājības, bet arī — pēc savas gara dzīves paplašināšanas un padziļināšanas. Plūdoņa atraitnes dēls nežēlo sevi cīņā pēc augstākas izglītības. Cīņa „pēc prāta gaismas" kļūst par galveno saukli tautas atmodas laikā. Latviešu zemnieka dēls iziet plašajā pasaulē ideālisma un pienākuma apziņas pret savu tautu apgarots, kaut arī dzīves cīņā neaizmirst, ka gara kultūras pamatā ir materiālās kultūras sasniegumi. Tos nevar ignorēt, lai nerastos Atraitnes dēla traģēdija.

Daudz vielas par latviešu sasniegumiem materiālajā kultūrā sniedz Deglava romānu triloģija „Rīga" Tomēr nauda, materiālo vērtību mēraukla, nav latviešu censoņa gala mērķis, kā to rāda Jaunsudrabiņš savā romānā „Nauda". Tā ir tikai līdzeklis cīņai mērķu sasniegšanai. Arī jaunākajā literātūrā notēlotie jaunieši, piemēram, Klīdzēja daiļdarbos, necīnās ar dzīves likstām tikai materiālu vērtību dēļ. Tā tad, daiļliterātūrā notēlotās latviešu jaunatnes aktīvitātes pamatā nav tikai materiālisma ideoloģija, bet tā izpaužas arī garīgās dzīves veidošanā.

Latvietī iedzimtās neatlaidīgās aktīvitātes tieksmes var izpausties arī negatīvā virzienā, ja tās nav pakļautas tikumiskai apziņai, ētiskām vērtībām. Tādus gadījumus vērojam Neikena stāstos, bet sevišķi daudz „Mērnieku laikos". Prātnieks, Bisars, Ķencis, Pāvuls, Drekberģis, Oliņiete ļoti aktīvi tēli, bet viņu rīcību nevar atzīt par tikumiski vērtīgu. Tie savā aktīvitātē ir īpati tēli, kam trūkst viņu rīcības tikumiskās vērtības apziņas. Šo tipu intereses raisās šaurā egocentriskuma lokā. Romānā ir arī tēli, kuŗu rīcības dzinulis un noteicēji nav mantkārība, bet goda prāts, viņu tikumiskā apziņa. Tāds ir Kaspars, tāda ir Liene. Ir arī skaidras sirds paudēji — vecā Ilze, Annuža. Tā tad, vērojama individuāla dažādība, raisās arī pozitīvi dvēseles spēki — stingra, tikumiskas apreliģiskas apziņas rosināts dvēseles miers, apgarota mīlestība. Tie ir pozitīvi dzīves virzītāji spēki, kas gadu simtos veidojušies latviešu ģimenē un kuŗus nav varējuši nomākt nelabvēlīgie dzīves apstākļi.

Dzīves apstākļiem pārveidojoties, sabrūk patriarchālā lauku dzīves iekārta. Latviešu tauta pāraug pāri lauku sētas šaurajam sadzīves lokam un pakāpeniski iekļaujas plašākā nacionālā un sociālā vienībā. Tautas atmodas laikā, arī pēc tam — deviņdesmitos gados un gadu simtu maiņā veidojas ne tikai tautas pašapziņa un aug mūsu materiālā kultūra, bet strauji paplašinās un padziļinās tautas daiļliterātūra, sevišķi lirika. Latviešu lirika vairs nav tik koncentrēta un objektīva kā tautas dziesmās. Paturot tautas dzejas motīvus, tā kļūst subjektīva un ar lielu sparu pievēršas tautas iekšējai dzīvei un dzīves jēgas meklējumiem.

Poruka, Friča Bārdas un Raiņa lirikā dzīvi sāk vērtēt mūžības perspektīvā. „Es esmu tik sīks ziedu putekļits, kas mūžības vējos lido un trīc," atzīst Fricis Bārda. Tautas dzejā klusinātā, apvaldītā jūtu dzīve, tautas atmodas laikā un gadu simtu maiņā gūst trauksmainu, bieži neapvaldītu izpausmi. Arī pati dzīve, iziejot plašajā pasaulē, kļūst krāšņāka, bet arī — draudīga, baiga. Tikumisko spēku dzīves cīņai latvietis gūst lauku sētas garīgā mantojumā. Tautas gadu simtos krātā dzīves gudrība koncentrēti izpaužas mūsu tautas dziesmās. „Tautas dziesmas ir tas spēks, pie kura pieskaroties, latvietim dzīve top gars un skaidra dvēsele," konstatē profesors Kārlis Kārkliņš kādā no saviem pēcerējumiem. No lauku sētas nāk pirmā apziņā latvietis inteliģence. Tā apziņās savu tautību un nenoliedz to.

Tautiskā pašapziņa izpaužas ar lielu sparu Auseklā, Pumpura dzejā. Pamazām veidojas nacionālā ideoloģija, kas spilgti izteikta Kronvalda darbos. Arī latvietis vadoņa, kas bija veidojušies lauku dzīves apstākļos, sākot ar Juri Alunānu kļūst aizvien bagātāks. Sākumā tautas atmodas laika dzejā bija daudz fantazijas, daudz iedomātu tēlu, tomēr tie pauda tautas gara dzīves ievirzi, sajūsmu, ticību nākotnei. Ystu atbalstu un vielu nacionālai literātūrai deva tautas gara mantas — tautas dziesmas, pasakas un teikas. Tautas tradicijas stipri ietekmēja mūsu jaunāku daiļliterātūru, sevišķi Raiņa, Brigaderes, Virzas dzejā un prozā. Raiņa lugās tautas dzejas tēli kļūst par simboliem pretēju spēku cīņā Lāčplēsis — Melnais bruņinieks, Laimdota - Spīdola savstarpējā cīņā ir pretēju spēku, pretēju ideju paudēji, kas mākslinieciskos tēlos pauž reālās dzīves virzītājus spēkus. Lāčplēsis, Laimdota sparu un gara skaidrību gūst nogrimušajā Burtnieku pilī — tautas gara mantu glabātavā. Rainis ar saviem mākslinieciskajiem tēliem mūs ievada modernās dzīves problēmās. Dzīvē vienmēr dažādos veidos cīnās labais ar ļaunu, gaišais ar tumšo. Svarīgi, ka Raiņa simbolisko tēlu pamatā ir latviešu tautas dzejas idejiskā ievirze. Tā ir latviskā dzīves uztvere un dzīves vērtējums. Šim vērtējumam jākļūst par pamatu jebkuras latviešu jaunatnes dzīves izpratnei.

Mēs dzīvojam Spīdolas valstībā — kultūras, gavenām kārtām materiālās, sasniegumu un vērtību pasaulē. Tā nerimstošā steigā top, veidojas, mainās. Sevišķi to mēs izjūtam svešumā. Mūsu dzīve svešumā nav kultūrālu tradiciju nostiprināta, tā ir pastāvīgā plūsmā, maiņā un tapšanas stadijā, atkarā no ikreizējiem sadzīves apstākļiem. Ap mūsu jaunatni raisās pārāk daudz svešas kultūras vilinājuma spēku, kas viņu bieži aizvilina no savas tautas.

Man šķiet, ka pēc grūtajiem bēgļu laikiem mūsu tauta, sevišķi jaunatne, pārdzīvo renesansi, atmodas laiku no kaŗa laika posta jaunai dzīvei. Kopīgā ar atmodas laiku ir censanās nostabilizēt dzīves materiālo bazi un jaunatnes neatlaidīgā tieksme pēc „prāta gaismas". Atšķirība ir tā, ka šī atjaunotā tautas, sevišķi jaunatnes, atmoda notiek svešās zemēs, kuŗās dominē materiālās kultūras ideoloģija ar tās konsekvencēm. Materiālās kultūras ideoogija vispirms ir individuāla, galveno vērību tā velti prātam, atstājot novārtā pārējās dvēseles dzīves nozares. Modernās kultūras cilvēks ir individuālists, jo viņam pašam jāizvēlas noderīgais un tīkamais milzīgajā materiālu vērtību masā. Viņš ir egocentriķis, kas vērtē pasauli vienīgi no sava personīgā viedokļa. Egocentrisms viegli pāriet egoismā — šaurā pašlabuma meklēšanā. Egoists — pašlabuma tīkotājs, personīgam labumam pakļauj otra cilvēka intereses. Viņš neatzīst sabiedriskās dzīves tradicijas. Egoista uztverē vērtīgs ir tikai tas, kas sekmē viņa elementārās baudas un kaislības.

Materiālās kultūras ietekmē bieži veidojas arī mūsu modernās jaunatnes dzīves uztvere. Materiālās vērtības kļūst par pašmērķi, jo par naudu, pēc viņu ieskata, var iegūt visu. Jaunatnes garīgās attīstības pamatā nav vairs gadu simtiem krātās un izkoptās tautas gara vērtības. Tās nogrimušos zemapziņā, kur paglābušās dažādu dvēseles dzīves dispoziciju veidā, kas jāatmodina un jāaktivizē.

No savas tautas svešā kultūrā aizgājis latviešu jaunietis laimīgs nevar kļūt, jo viņa dvēseles dzīve nav vairs līdzsvarota un viņam trūkst iekšējā spēka apgarotai dzīves cīņai. Lai tas nenotiktu, jaunatnē jāattīsta piederības apziņa savai tautai, jāveido stingrs latviskās kultūras vērtībās pamatots raksturs cīņai pret modernās kultūras vilinājumiem — tieksmei pēc vieglas dzīves un nesavaldīgām baudām. Materiālā kultūrā materiālās vērtības stājas pirmajā vietā. Tās nomāc garīgās vērtības, kas cilvēku paceļ pāri dzīvniekam. Tāpēc jaunatnei jāizvairās degradēt sevi līdz dzīvnieciskai eksistencei. Dzīve ir cīņa, bet latviešu jaunatnes dzīves cīņai jābūt latvisko mērķu un ideālu apgarotai.

(Nobeigums sekos)

AR MAKŠĶERI SAULĒ UN VĒJOS

Foto: J. Ligers

Pēdējie sveicieni mūžībā aizejot

Jānim Cakulim

Marta un Kārlis Kundrāti
Elizabete un Kaspars Tūteri

Mūsu mīļais „Onka"

Fricis Jēgers

miris 18. jūnijā, pārpelnots 1971. gada 21. jūnijā Ņujorkā.

Tavi darbi, tavas domas
Aizmirstībā nenogrims.

Viņu mīļā piemiņā paturēs:
ILGA, MALDA, GAIDA

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

3. jūlijā — pl. 19.00 Latviešu virsnieku sanāksme Royal York viesnīcā, Toronto zālē.

24. jūlijā, pl. 10.00 rītā Bērzainē — DV Toronto nod. šaušanas sacensības. Pl. 6.00 vak. saviesīgs vakars.

NIAGARA

24./25. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas Niagarā.

Pārmaiņas sporta spēļu kārtībā un sākuma laikos

Daugavas Vanagu 2 globālajās dienās Toronto

Sestdien, 3. jūlijā,

plkst. 9.30 rītā volejbola spēļu turpinājums meiteņu vingrotavā, bet tai pašā laikā zēnu vingrotavā Čikagas DV un Kanadas sastādītās jaunatnes basketbolistu sacensība. Pl. 11.00 dienā spēkosies senioru basketbolisti — Saginavas LK ar Toronto DV.

Visas spēles volejbolā un basketbolā notiks Jarvis Collegiate vingrotavās (Jarvis Street and Wellesley East).

Pārpratumu novēršanai atgādinām, ka Ņujorkas DV un Toronto DV futbola vienību sacensība notiks

sestdien, 3. jūlijā, pl. 14.00

Broadview YMCA laukumā (Broadview Ave. and Dundas Street East).

Visas pārējās sporta sacensības notiks vietās, laikos un kārtībā, kāda zinota pēdējos sludinājumos un LATVIJAS AMERIKĀ 19. jūnija numura rakstā „Plašākās sporta sacensības kopš gadiem".

Nepieciešams IKVIENAM SVĒTKU DALĪBNIEKAM

DV 2. GLOBĀLO DIENU VADONIS

„Daugavas Vanagu organizācijas 25 gadi"

Pilnīga un vispusīga informācija par visiem sarīkojumiem un to programmām. Plašāka rakstu serija par DV organizācijas 25 gadu darbību dažādās zemēs.

Bagātīgi ilustrēts. Informācija arī par latviešu saimnieciskajiem pasākumiem. PALIEKAMA SVĒTKU ATMIŅA.

Cena: 2 dol.

Pērkams informācijas birojā, DV grāmatnīcā un atsevišķos sarīkojumos.

SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI IR LABĀKĀ DĀVANA

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd Street, New York, N. Y. 10010, kas specializējusies jau 20 gadu dāvanu sūtīšanā uz Padomju Savienību ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti tagad ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastajiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji tikai ar tiem var iegādāties visu speciālajos Veshposyltorg ārzemju valūtas veikalos. Cena dažreiz tik zema ka saņem 10 rubļu vērtību par vienu dolaru.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti. Par vienu rubli jāmaksā $2.13, bet piederīgajiem nekas nav jāpiemaksā.

Tuvākai informācijai un pieprasot katalogu, rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. — 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y. 10010, tālr. 982-1530.

INTERTRADE EXPRESS CORP.
JUMS TO TEICA PIRMĀ, UN NU JŪSU PIEDERĪGIE TO APSTIPRINA:
SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI IR LABĀKĀ DĀVANA UZ LATVIJU

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības. Tas ir apmēram, kā kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un iegādājušies mantas $200 vai $300 vērtībā, dažreiz pat vairāk. Piegāde mājās 3 — 4 nedēļu laikā.

PILNĪGA GARANTIJA pēc kursa: 2.13 par vienu speciālo rubli.

NAV CITAS PIEMAKSAS.

Pieprasiet mūsu illustrēto bezmaksas cenrādi

PASŪTINIET TAGAD TIKAI

INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street,
piektā stāvā
NEW YORK, N. Y. 10010
tālr. 982-1530

ĻOTI SVARĪGI
Mēs pieņemam pasūtinājumus automašīnām un dzīvokļiem. Pieprasiet mūsu speciālo biļetenu.

1971. gada jaunie modeli
CHEVROLET CHEVELLE
C A M A R O
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
HANS PLAUDE TĀLR. HO 6-1131
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI.

KAS? KUR? KO? TORONTO

ALFRED STIKUTS REALTOR

A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-6161
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 783-1770

A. BERZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notārs
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
341 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

CITY BUICK - PONTIAC
1900 Victoria Park Avenue pie Lawrence
Zemākās cenas, kādēļ maksāt vairāk? Pārliecinieties un piezvaniet
Mr. Ken CUPDAHY, darbā tālr. 751-5920, mājās 284-1951

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5153

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI — TV DARBNICA. tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. Ausma Miķelsons

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa filmu laboratorija

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTIM un P.S.R.S.
Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televīzijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.
Ātra apkalpe ● Slēgts trešdienās ● Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9—5 pēcp.
BALTIC EXPORTING Co.
480 Roncesvalles Ave.,
Ont. tālr. LE 1-3098

Vienpadsmitais teātŗu festivāls Austrālijā

(Pārnesums no 3. lpp.)

raidītāja dekorātors, gleznotājs Gunārs Jurjāns.

Par Godo gaidot A. Zariņš saka: „Melburnā skatītāju reakcija bija tāda pati kā Sidnejā; daļa skatītāju sašutumā nevarēja parunāt, bet daļa nevarēja parunāt saviļņojuma un pārdzīvojuma dēļ. Jauniešu stūrī, kur bija apmetušies arī pāris drāmas fakultātes audzēkņu, aplausi dārdēja kā kaŗa laukā. Arī veču vidū bija skatītāji, kas uzslavām lietoja nedzirdētus superlatīvus. Tā, piem., Gerhards Brēmanis, kas Latvijā stāvēja tuvu Rīgas teātŗu dzīvei, K. Gulberga režiju un aktieŗu spēli apzīmēja par tādu, kas mākslinieciskā sniegumā pārsniedz visu redzēto un arī brīvajā Latvijā būtu ierindojusies priekšgalā".

Te jāpiezīmē, ka par režiju un spēli gandrīz neviens nekur slikta vārda nav teicis. Visi tās slavē, ieskaitot šo rindu rakstītāju. Tas, kc peļ, ir lugas izvēle un, manuprāt, ne bez pamata. Bet dosim atkal vārdu A. Zariņam šajā pašā lietā:

„Diskusijas vārījās visas atlikušās dienas, salīdzinot un vērtējot K. Gulberga režiju ar Austrālijā redzēto franču Le Tréteau de Paris, angļu, austrāliešu teātŗu un televīzijā rādītiem iestudējumiem. Piemēram, Baiba Metuzāle, kas gatavojas maģistres gradam franču modernajā drāmā, iebilda par dažiem īsinājumiem, kas paātrinājuši lugas tempu un atņēmuši daļu no bezcerīgās gaidīšanas atmosfairas. Līdzīgi sprieda arī Adelaides universitātes drāmas studenti Māra Eichmane-Rozīte un Juris Rozītis, Arī „A.L." redaktors E. Dēliņš, ko draudzīgi saucam par frankofīlu un kas Godo gaidot skatījis pirms pāris gadiem Parīzē,netaupīja uzslavas vārdus režisoram, aktieŗiem un vēl it sevišķi dekorātorei, kas ar spilgti kontrastaino koka veidojumu un tuksnešaino vispārību, nevien krasi atšķirusies no agrāk redzētiem Godo gaidot iestudējumiem, bet arī devusi mūsu skatītājiem tuvāku iekrāsojumu."

A. Zariņš vēl pastāsta, ka zāle bijusi pilna un daži skatītāji pat stāvējuši gar zāles malām. No visa A. Zariņa stāstījuma par Godo gaidot viena lieta izkristallizējas pavisam skaidri – arī Melburnā jaunie slavē, kā lugu, tā spēli, kas pilnīgi dabīgi un saprotami (komentāri lieki), bet vecākā paaudze slavē tikai režiju un spēli, kas arī dabīgi un saprotami.

Par adelaidiešu izrādīto M. Frisa lugu Pilsonis un dedzinātāji, Miervalža Bumbiera režijā, ar Ilgas Bērziņas dekorācijām, A. Zariņš komentē: „Luga veidota no televīzijas skripta, tādēļ dod lielas iespējas izmantot techniskos efektus, bet Melburnas latviešu nama skatuvē nav iespējams tas, kas Adelaidē un līdz ar to adelaidiešu inscenējums pajuka un pat sajuka. Žēl adelaidiešu, jo līdz šim Adelaides latviešu teātŗa ansamblis nekad nav ieguvis festivāla paijas (oskarus), jo vienmēr kaut kas pārskrien pāri ceļam".

Tā kā adelaidiešu izrāde bijusi pēdējā, tad pēc tās Latviešu apvienības Austrālijā kultūras daļas teātŗa nozares vadītājs Imants Sveilis pasniedzis žūrijas komisijas piešķirtās balvas: par labāko režiju — K. Gulbergam (Godo gaidot); par labāko ansambli — Sidnejas latviešu teātrim (Godo gaidot); par labāko sieviešu lomu — Gunai Kūlniecei (Totems); par labāko vīriešu lomu — K. Gulbergam (Godo gaidot); par labākām sieviešu atbalstītāju lomām — jaunās paudzes spēlētājām Pazudušajā dēlā — Ingrīdai Erdmanei par Ažas tēlu un Mārai Rudzītei par Roplaiņu kalpones Līziņas tēlu; par labākajām vīriešu atbalstītājām lomām — Jānim Ķauķim un Kārlim Ābeltiņam (abi no Godo gaidot)

Žūrijas komisijas sastāvs: šī raksta „dvēsele" Aleksandrs Zariņš, Goppera fonda vadītājs un mūzikas kritiķis K. Ķiploks, Adelaides universitātes 2. kursa drāmas studente Māra Eichmane-Rozīte un rakstniece un Melburnas teātŗa kritiķe Māra Kalniete.

Par teātŗu kongresu „Atraisīšanās no visiem" A. Zariņš raksta: „Teātŗa pārstāvju sanāksmē pulcējās 5 Austrālijas latviešu teātŗu ansambļu pārstāvji. LAA teātŗa nozares vadītāja I. Sveiļa vadīti pārrunās piedalījās 24 teātŗu darbinieki — režisori, aktieŗi, dekorātori un administrātori. Pārrunu sākumā visi bija vienis prātis, ka nav iespējams spēlēt tikai latviešu autoru lugas, jo to vienkārši nav. Austrālijas latviešu teātŗi katru gadu iestudē apm. 20 lugas, tādēļ bez tulkojumiem nevar iztikt un tie arī palīdz sekot jaunākajai drāmaturģijai. Pieņēma lēmumu, ka jāuzkrāj arī tulkojumi. Atzina, ka bieži tulkojumi ir vāji, nepareizā latviešu valodā, bet Ernas Ķikures Godo gaidot tulkojumu atzina par pirmklasīgu.

Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdis V. Eglīte sanāksmes dalībniekus iepazīstināja ar pie LAA organizējamās Jaunatnes daļas statūtiem, kur paredzēta arī teātŗa nozare. Teātŗu pārstāvji bija pret šāda jauna iestādījuma radīšanu, jo tas jaunatnes darbu neveicinās un teātŗa nozarē darbam var būt pat ļaunas sekas, tādēļ ka spēlēdami bez veco režisoru padoma, jaunieši kultivēs diletantismu. Pie tam, tā būs laušanās vaļējās durvīs jo līdzšinējie jauniešu teātŗi vairāk vai mazāk saistīti pie lielo teātŗiem, saņemot ne vien padomu, bet arī materiālo pabalstu, kā arī dekorācijas, kostīmus un citas rekvizītes.

Kārtējās pārrunas izraisīja paiju piešķiršana veids un skaits. Vienojās šo jautājumu izšķirt balsojot ar zīmītēm, ko piesūtīs visiem teātŗu ansambļiem, kas piedalās festivālos. Nākošo Austrālijas latviešu teātŗu festivālu, pēc kārtas 12., nolēma rīkot nākošā gadā Adelaidē".

Kaut jau tas vien, ka par teātŗiem viens pēc otra uzrakstīti 2 gaŗi raksti, pierāda, ka Austrālijā latviešu teātŗi dzīvos. Paldies A. Zariņam par sniegto informāciju par 11. Austrālijas latviešu teātŗu festivālu.

Ed. Šmugajs

Toronto pilsētas paziņojums
No 1971. gada 27. jūnija — 4. jūlijam „KANADAS NEDĒĻA"

Kanada ir visu kanadiešu zeme, divu kultūru baŗota, vēl citu rasu bagātināta, gūstot stiprumu no saviem iedzīvotājiem, kopīgi veidojot nāciju, kas būs tās augsto ideālu atspoguļojums.

Kanada ir plaša zeme, kuŗā 22.300.000 kanadiešu dzīvo brīvībā, lepni, respektējot individu un tā pamata tiesības.

Kanada ir krāsaina un gleznaina zeme, kuŗas seja mainās ik gada laikā, nekad nebūdama tā pati, tomēr nevērsdamās gluži citāda.

Kanadas nedēļas komiteja — kuŗas priekšsēdis ir Kanadas ministru prezidents — aicina visus iedzīvotājus atzīmēt nedēļu no 27. jūnija līdz 4. jūlijam kā „Kanadas nedēļu", lai labāk iepazītos ar mūsu zemi, novērtētu mūsu nacionālo simbolu, mūsu karogu, un justos lepni par vārdu „kanadietis" — vārdu, kas ar pilnām tiesībām ir mūsu.

Ar šo deklarāciju nedēļu no 1971. g. 27. jūnija līdz 4. jūlijam pasludinu par „Kanadas nedēļu".

Pilsētas galvas birojā,
pilsētas valdē, Toronto,
1971. g. 25. jūnijā.

M. DENNISON
pilsētas galva

1971. GADA VASARAS MŪZIKAS FESTIVĀLS

Toronto pilsētas padome, parku un atpūtas departaments sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību, ar skaņu plašu rūpniecības uzņēmumu un Toronto Daily Star fondu atbalstu priecājas paziņot sekojošās programmas:

4. JŪLIJA — 8. JŪLIJA NEDĒĻAI

SVĒTDIEN, 4. jūlijā
2.30 pēcp. High Park — Bernard H. Clarke orķestŗa koncerts. Viesis: Bozha Grahovic
2.30 pēcp. Kew Gardens — 7. Toronto Karaliskā Kanadiešu artilerijas pulka orķestris. Viesis: Remo Marinucci
5.30 pēcp. High Park — Ronnie Padgett ērģeļu koncerts
7.30 vak. Willowvale Park — Eddy Graf orķestris
7.30 vak. Earlscourt Park — Pat Riccio orķestris
7.30 vak. Greenwood Park — Frank Szoke lauku polka orķ.

PIRMDIEN, 5. jūlijā
7.15 vak. Glenview School — Bērnu teātris: Sambo un tīģeris
8.30 vak. Ramsden Park — Skvērdejas, Bob Scott ar orķestri

OTRDIEN, 6. jūlijā
7.15 vak. Runnymede Park — Bērnu teātris: Sambo un tīģeris
8.00 vak. Allan Gardens — 211. skvadrona kapella
8.30 vak. Withrow Park — Skvērdejas, Bob Scott ar orķ.

TREŠDIEN, 7. jūlijā
12.15 pēcp. Nathan Phillips Sq. — Eddy Graf orķestris
7.15 vak. Davisville Park — Bērnu teātris: Sambo un tīģeris
7.30 vak. Monarch Park — Johnny Lombardi varjetē
8.00 vak. Eglinton Park — Eddy Graf orķestris
8.30 vak. Riverdale Park — Kenny Hepburn grupa ar Tom Kelly

CETURTDIEN, 8. jūlijā
7.15 vak. Ravina Gardens — Bērnu teātris: Sambo un tīģeris
8.00 vak. Nathan Phillips Sq. — Kontinentālais koncerts
8.00 vak. Forest Holl Memorial Park — Mosses piecīši
8.30 vak. High Park — Skvērdejas, Bob Scott ar orķestri
8.30 vak. Kew Gardens — Skvērdejas, Al Aylward ar orķ.

SPECIĀLI UZ LATVIJU
PILNĪGI SAMAKSĀTI UN SAŅĒMĒJAM NEKAS NAV JĀMAKSĀ
Populārie saiņi:
10 galvas lakati US $46.80
5 vilnas ar mazām vai lielām puķēm un 5 zīda galvas lakati dažādās krāsās. Gaisa pastam piem. $8.50
5 vilnas galvas lakati 1 dāmu orlona jaka $48.00
5 vilnas galvas lakati, 5 j. vilnas kleitas drāna $55.00
5 vilnas galvas lakati. 2 itāliešu lietus mēteļi $59.00
VĒRTĪGA DĀVANA, ko varat nosūtīt saviem piederīgiem — IMITĀCIJAS KAŽOKS. Fantastiska vērtība. Lielā izvēlē. Minka (vienkrāsaini vai strīpoti). Persiešu jēra vai karakula
Cena tikai $99.00
Speciāli $47.00
10 mārc. cūku tauku, 10 mārc. balto kviešu miltu, 10 mārc. rīsu un 10 mārc. cukura.
Ir vēl vairāk speciālu saiņu. Lūdzu pieprasiet mūsu jaunāko bezmaksas cenrādi.
Pasūtiniet tagad tikai
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street, 5. stāvā
New York, N. Y. 10010,
tālr. 982-1530
PIEPRASIET MŪSU JAUNĀKO ILUSTRĒTO BEZMAKSAS CENRĀDI

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām ● kāzu viesību galdus ●
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
TEL. 759-0266

Izdākusi A. Plampes
Dziesmu kamoliņa I daļa
145 vairākbalsu meldijas un teksti. Kabatas formāts.
Cena $3.00
Grāmatnīcām atlaide.
494 Sammon Ave.,
Toronto 359, Ont., Canada.

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

VALŪDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALA UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

1971. GADĀ SAŅEMTĀS GRĀMATAS

Osvalds Uršteins	$4.00
Ziemeļnieki — 50 g. atceres rakstu krājums	$ 3.00
J. Ķiselis — Cīņa par dzimteni	$ 4.00
Prof. Dr. A. Brūveris — Latvieši palmu zemē	$ 3.00
Z. Lagerlefa — Gesta Berlings, romāns	$ 6.50
A. Niedra — Ādams un Ieva, rom.	$ 4.80
L. Slēzaks — Mani kopotie raksti	$ 5.50
Radio Erivaņa atbild	$ 3.80
V. Veldre — Dižmuiža, rom.	$ 5.00
U. Ģērmanis — Tā lieta pati nekritīs	$ 4.20
E. Andersons — Senie kurzemnieki Amerikā un Tobago kolonizācija	$12.00
A. Rasa — Vēl mēs esam svešumā, rom.	$ 5.50
A. Žīgurs — Latviešu gaisa spēku izpalīgs	$ 4.50
E. Arnis — Latvju tautas politiskā atmoda	$ 4.50
V. Richters — Klabata, romāns	$ 5.50
L. Slaucītājs — Zinātnes darbā — draugos ar mākslu	$ 6.80
Prof. Dr. Med. Jēkabs Alksnis, dzīves stāsts	$10.00
A. Daugule — Tantals, rom.	$ 4.80

Apgāda DAUGAVAS VANAGS izdevumi

L. Zariņa — Sarkanā migla	$8.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$ 5.90
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.	$ 3.90
„ Nemirstīgais nemiers, rom.	$ 5.50
A. Rubulis — Latvian Literature, st.	$ 7.00
T. Krūka — Silaines mežs runā, stāsti bērniem	$ 2.80
„ —Tu debesis turi savās rokās	$ 3.50
„ —Uniforma, stāsti	$ 5.50
A. Gailīte — Rītausmā	$ 4.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, esejas	$ 4.20
A. Tomsens — Cilvēcības vārdā, pieredze Vorkutā	$ 8.50
E. Andersone — Rūķis labdaris, pasakas	$ 1.80
„ —Sargeņģelis, pasakas	$ 1.80

DV GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 174, Ontario
Pasūtinot pa pastu, lūdzu pieskaitīt 50 c pasta piemaksai.

Beidzamais laiks pieteikt vasarnīcas atvaļinājumam
skaistajā Nipissing ezerā,
Sanalulu salā
Ideāla makšķerēšana, sauļošanās, peldēšanās. Laivas. Motori. Vasarnīcās ūdens un elektrība. Vārīšanas iespējas.
Lūdzu zvaniet nekavējoties
K. Suntažs, Toronto 489-6829

Skaistās 1000 Salās
Pusceļā starp Toronto un Montrealu.
Makšķernieku paradīze.
Istabas ar pilnu pansiju.
■ VASARNĪCAS AR 2—3 GUĻAMISTABĀM ■
Laivas, motori un ūdens slēpošana.
Rakstīt K. KALNIŅŠ,
P.O. Box 192, Gananoque, Ontario, Canada
Zvanīt 382-4265, AREA CODE 613.

Kā strādā padomju tiesa

Pirms dažiem mēnešiem, bet it sevišķi pagājušā gada beigās Pad. savienībā notika vairākas prāvas, kas saviļņoja ne vien šis zemes iedzīvotājus, bet radīja uztraukumu arī brīvajos rietumuas. Tagad rietumzemēs pienākusi pa slepeniem ceļiem arī šo prāvu sīki atreferējumi, kas vēl skaidrāk apliecina, kāda „taisnība" pastāv lielajā vergu zemē.

„Tekošo notikumu chronikā" atrodamas arī sīkākas ziņas par ukraiņu zinātnieku Valentīnu Morozu, par kura atbrīvošanu iestājās arī Kanadas ukraiņu organizācijas, lūdzot ministru prezidenta Trudo atbalstu, bet saņēma apvainojošu atbildi.

Valentīnu Morozu apcietināja viņa dzīvoklī Ivanovo-Franksovskā pagājušā gada 1. jūnijā. Izmeklēšanu vadīja šā apgabala čekas majors Baranovs un kapteinis Prigornickovs. Baranovs jau kļuva „slavens" 1949. gadā, kad viņš vadīja izmeklēšanu pret lielāku Ļvovas ukraiņu jauniešu un studentu grupu, kad „vainīgos" notiesāja uz 25 gadiem koncentrācijas nometnē. To vairākums bija nepilngadīgi.

Pagājušā gada maijā V. Morozs atradās Kosmačas ciemā, Karpatos. Te viņš kāda dievkalpojuma laikā ukraiņu baznīcā sāka ieskaņot mācītāja sludinātos dievvārdus, bet čekisti ielauzās baznīcā un mēģināja tam aprātu atņemt. Dievlūdzēju vairākums sacēlās pret varas kalpiem un tos padzina. Drīz pēc tam čeka izdarīja kratīšanas mācītāja Romaņuka dzīvoklī, atņemot tam arī visas baznīcas grāmatas. Vēl izkratīja kādus 30 draudzes locekļus, bet Morozu apsūdzēja par dažādiem viņa rakstiem, to skaitā arī par piezīmēm, kuras viņš bija uzrakstījis par pārdzīvojumiem agrākos gados Mordovas koncentrācijas nometnē.

Moroza prāvu iztiesāja aiz slēgtām durvīm 1970. g. 17. un 18. novembrī. Kosmačas ciema iedzīvotājus, kas gribēja lielākā skaitā ierasties uz tiesu, komūnistu partija brīdināja, ka tos visus atlaidīs no darba.. Divpadsmit ciema ļaudis tomēr ieradās, bet tiesas zālē tos neielaida. Visi četri tiesā izaicinātie liecinieki atteicās dot savas liecības, paskaidrojot, ka viņi atzīst tiesu par nelikumīgu. No paskaidrojumiem atteicās arī pats apsūdzētais V. Morozs. Iepriekšējā izmeklēšanā rakstnieks Antoņenko bija paskaidrojis, ka manuskripts, kas figurē kā apsūdzības materiāls pret Morozu, viņam iedots tikai ieskatam un atsauksmei un ka nekādā gadījumā nav uzskatāms par „padomju valdībai naidīgu rakstu." Neraugoties uz visu to, tiesa Morozu tomēr atzina par vainīgu, pie tam vēl par „bīstamu noziedznieku-recidīvistu" un sodīja ar ieslodzījumu koncentrācijas nometnē uz 6 gadiem, papildus vēl ar 5 gadiem izsūtījumā.

„Tekošo notikumu chronikā", kas tagad nokļuvusi rietumos, ir sīki aprakstīta arī to žīdu tautības piederīgo tiesāšana Rīgā un Ļeņingradā, par mēģinājumu ar lidmašīnas palīdzību izkļūt no Pad. savienības. Šie žīdi pirms tiesas vēl griezušies ar lūgumiem pie paša Brežņeva, Latvijas komūnistu partijas pirmā sekretāra Vosa un Rīgas čekas vadītāja Kaijas. Pēdējais tiem atbildējis: „Jūs nekur neizlaidīs, jūs visi tepat sapūsiet!" Galvenais bēgšanas iniciātors bijis Dimšics, kas par to prātojis jau sākot ar 1967. gadu. Pagājušā vasarā viņš izstrādājis plānu par 12-vietīgas padomju lidmašīnas iegūšanu, vispirms lidojumam uz Stokholmu. Tiesā kāds lidotājs kā liecinieks teicis, ka šāda lidmašīna maksājot 64.000 rubļu, par kādu summu apsūdzētie gribējuši aplaupīt padomju valsti. Apsūdzētie to apstrīdējuši, jo viņu nolūks neesot bijis piesavināties šo lidmašīnu, bet tikai izmantot, bez tam, tā maksājot nevis 64.000, bet tikai 35.000 rubļu...

Apsūdzētā Silva Zaimansone tiesā, cita vidū, ebrēju valodā piebildusi: „Ja es aizmirsīšu tevi, Jeruzaleme, tad lai nokalst mana labā roka!"

Andreja Amalrika tiesāšana, kā zināms, notika par sensacionālās grāmatas „Vai Pad. savienība pastāvēs līdz 1984. gadam?" publicēšanu ārzemēs. Pēc pāris mēnešu prātošanas, ko iesākt ar autoru, čeka beidzot to apcietināja, pārveda no Maskavas uz Sverdlovsku un tur pagājušā gada 11. un 12. novembrī tiesāja par „padomju varas nomelnošanu". Apsūdzība bija celta arī par Amalrika iepriekšējām grāmatām „Nevēlamais ceļojums uz Sibiriju", un „Krievu glezniecība pēdējos 10 gados", kā arī par vēstuli uz ārzemēm aizbēgušajam rakstniekam Kuzņecovam un par interviju ārzemju laikrakstu korespondentam.

Tiesā A. Amalriks pateica, ka viņš nekādā tiesāšanas procedūrā nepiedalīsies, jo visos viņa rakstos pateikti tikai ieskati, par kuriem nevens nav tiesājams, jo tas nav noziegums. Ja to tomēr dara, tad tas atgādina „raganu prāvas" viduslaikos. Pēdējā vārdā apsūdzētais Amalriks vēl atklāti pateica, ka tās ir tikai pašas iekārtas bailes par savu pastāvēšanu, kas spiež to uzsākt šādas prāvas.

...UN RĪGĀ

Pagājušā gada beigās Rīgā apcietināja Lidiju Doroņinu, kas bija darbojusies kā ekonomiste okupētās Latvijas kultūras ministrijā. Jau piecdesmitos gados viņa izcieta 5 gadu ieslodzījumu koncentrācijas nometnē, par to, ka bija slēpusi „kādu buržuaziskās Latvijas valdības ierēdni".

Pie pēdējās apcietināšanas viņas dzīvoklī atrada un čeka kā „krimināls materiālus" pievāca A. Amalrika vēstuli rakstniekam Kuzņecovam un A. Solžeņicina brošūru „Lūk, kā mēs dzīvojam." Viņu apsūdzēja arī par to, ka tā esot izplatījusi A. Amalrika „noziedzīgo" brašūru „Vai Padomju savienība pastāvēs vēl līdz 1984. gadam?"

Izmeklēšanu vadīja čekas (KGB) izmeklētājs Kaķītis, nopratinot pavisam kādas 60 personas. Apsūdzība par padomju iekārtas nonicināšanu pret Lidiju Doroņinu nonāca okupētās Latvijas augstākās tiesas iztiesāšanā. Tiesas priekšsēdis bija Cīrulis, prokurors — Punculis, bet aizstāvis — I. Briģis. Tiesas zālē varēja iekļūt tikai izmeklēta publika, kurai ieejas kartes bija izsniegušas komūnistu partijas rajonu komitejas. Prokurātūras galvenie liecinieki bija H. Skuja, J. Stūris, Aldermanis, Z. Balde un I. Lasis, bet par ekspertiem bija aicināta filoloģijas doktore L. Kalniņa un P. Komnars. L. Doroņinu sodīja ar ieslodzīšanu koncentrācijas nometnē uz 2 gadiem.

Sk.

SPORTS

Baltiešu meistarsacīkstes vieglatlētikā un tenisā

Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes vieglattlētikā Toronto igauņu sporta kluba sarīkojumā notiks 24. jūlijā, plkst. 1,00 pēcp. Centennial Park stadionā, Etobicoke, Ontario.

Programmā: Vīriešiem — 100 metru, 200 m, 400 m, 800 m, 1500 m un 3000 m skrējieni, 110 ma barjēras, tāllēkšana, augstlēkšanu kārtslēkšana, trīssoļlēkšana, lodes grūšana, disks un šķēpa mešana, 4x100 m stafete.

Sievietēm — 100 m. 200 m, 400 m, 800 m, barjēras, tāllēkšana, augstlēkšana, lodes grūšana, diska un šķēpa mešana, 4x100 m stafete.

Jauniešiem (16 — 18 g. v.) — 100 m, 200 m. 400 m, 800 m un 1500 m skrējieni, 110 m barjēras, tāllēkšana, augstlēkšana, trīssolis, kārtslēkšana, lodes grūšana, diska un šķēpa mešana.

Sašcensībās var piedalīties visi baltiešu atlēti ASV un Kanadā, kuriem dalībnieku pieteikumu lapas un informācija saņemama no sporta pārvaldēm, vai rakstot Latviešu sporta apvienības Kanadā vieglatlētikas nozares vadītājam G. Gubiņam, 55 Pine Crest Road, Toronto 161, Ont. (tālr. 767-1398).

Svētdien, 25. jūlijā plkst. 9 rītā Centennial Park Tennis Courts laukumos, Etobicoke, Ontario igauņu sporta klubs Kalevs organizē Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkstes tenisā:

Programmā: vīriešu vienspēles un pāru spēles, sieviešu vienspēles un pāru spēles, jaukto pāru spēles. Jauniešu grupu vienspēles — līdz 14, 16 un 18 gadiem, bet meiteņu grupas vienspēles līdz 14 un 16 gadu vecumam.

Pieteikumu lapas, ja tās nav vietējām sporta pārvaldēm, saņemamas no turnīra vadītāja Jaan Lents, 32 Roywood Dr., Don Mills, Ont. (var rakstīt arī latviski) vai Latviešu Sporta apvienības Kanadā tenisa nozares vadītāja A. Mackara, 256 Bain Avenue, Toronto 275.

G. G.

Kāpēc Maskava meklē saprašanos ar Izraēlu

Vidējo austrumu miera radīšanai pēkšņi izvirzījies jauns faktors, kas saista pasaules uzmanību: Izraēlas - padomju kontakts. Ziņas par Pad. savienības - Izraēlas kontaktiem izplatījās kopš ministru prezidentes Goldas Meires Skandinavijas apmeklējuma jūnija mēneša sākumā, kad viņa aizlidoja uz Laplandi, dēļ satikšanās ar Kremļa pārstāvjiem. Kopš tā laika Izraēlas ārlietu ministrs Aba Ebans ir labvēlīgi izteicies par iespējamām tiešām sarunām ar Kremļa varasvīriem. Rietumeiropas galvaspilsētās un Vašingtonā rīkotās sabiedriskās funkcijās Maskavas pārstāvji tuvojās ar uzmanīgiem ierosinājumiem Izraēlas diplomātiem, ka viņi varētu personīgi satikties. Viss norāda, ka Maskavai un Jeruzālemei ir nepieciešamas divsarunas — elements, kas izlaists Vidējo austrumu samierināšanās manevros pēdējos 9 mēnešos.

Meiras valdibai un Brežņeva Maskavas režīmam nav bijuši sarunu termiņi kopš sešu dienu arabu - Izraēlas īskara. Maskava itin labi varētu uzskatīt diplomātiskó lūzumu ar Izraēlu par kļūdu savā ārlietu politikā. Pēdējā gadā ASV prezidentam Niksonam pieder trumpja dūzis sarunās, jo viņa pārstāvji var runāt ar abiem partiem Vidējo austrumu strīdū. Milzīgais Pad. savienības apbruņojuma sistēmas ieguldījums Ēgiptē ir nostādīts pret Izraēlas spēkiem. Vai atkal pieņemt, ka Izraēlas lidmašīnas iznīcinās šīs apbruņojuma sistēmas, kā tās to darīja iepriekšējā karā? Ēgiptes nesekmība šodien nopietni apdraud Kremļa vadošās grupas stāvokli un varētu pat radīt tās krišanu. Brežņevam vajadzīga labāka saprašanās ar Izraēlu arī tādēļ, lai aizsargātu savus ieguldījumus Ēgiptē.

Tanī pat laikā Izraēlai vajadzīgs tiešas sazināšanās kanālis ar krieviem. Kad aizsardzības ministrs Dajāns vēlējās pasacīt krieviem, ka Izraēlas gaisa spēki nemeklēs uzsākt cīņu ar padomju lidmašīnām, bet apšaudīs iebrūkošās lidmašīnas, neatkarīgi no to piederības, viņam bija publiski jādeklarē paskaidrojums. Izraēla atrod, ka tiešās sarunas ir lietderīgas attieksmē uz padomju žīdu izceļošanu uz Izraēlu. Tomēr Pad. savienības un Izraēlas sarunu uzsākšana nav garantija Vidējo austrumu saspīlējuma mazināšanai, bet tās ap sveic, lai novērstu nesaprašanās, kas varētu izsaukt otru militāru karu, ko neviens nevēlas. Izraēlas valdība pat netic, ka sarunas palīdzēs mīkstināt Maskavas nostāju Vidējos austrumos, ne arī palīdzēs vairāk padomju žīdiem izceļot uz Izraēlu, bet sarunu atbalstītāji domā, ka tās būs derīgas padomju politikas labākai uztveršanai.

Izraēlas laikraksts Maariv ziņoja, ka kontakti starp Izraēlu un Pad. savienību tiks uzņemti Helsinkos, Somijā.

BALTIEŠU STUDENTU KONGRESS

š. g. 3. jūlijā, plkst. 11.30

KING EDWARD ISLAND ROOM,

Royal York hotelī, Toronto.

Tuvāka informācija, zvanot Rutai Priedkalnei, tel. 312-784-3242

Latviešu Studentu Centrālā Savienība

Brežņeva personības kults sāk ziedēt

Pēc 24. Pad. savienības komūnistu kongresa Brežņeva stāvoklis tagad stabilāks kā jebkad agrāk. Viņš ir partijā ne vien neierobežots saimnieks, bet gatavojas pārņemt, likvidējot Kosīginu, arī ministru prezidenta amatu, tāpat kā savā laikā Chruščovs.

Reizē ar to Pad. savienībā nodibinājies jauns „personības kults". Brežņevu vēl gan nedēvē par „tautu tēvu" un „cilvēces vadonī", bet var sagaidīt, ka padomju presē viņam šos titulus piešķirs.

Tagad jau Brežņeva runas nosauc par „izciliem marksisma - ļeņinisma radošiem dokumentiem". Viņš esot tagadējā „laikmeta dziļākais analizētājs" un viņa norādījumi esot tādi, kas augstu celšot komūnismu Pad. savienībā. Bet šīs slavas dziesmās ieskanas arī citas notis— norādījumi uz tuvākiem uzdevumiem, kas ieies partijas vēsturē ar „beržņeščinas" nosaukumu. Starp šiem uzdevumiem pirmā vietā ir „cīņa ar revīzionismu" un samazināt darba izdevumus. Tas nozīmē, ka ne viss partijā un pasaules komūnismā ir tik labā kārtībā, kā apgalvoja partijas kongresā. Revīzionisti nevar būt bezpartejiskie pilsoņi. Tie var būt tikai komūnisti, kuri nav apmierināti ar partijas politikas galvenajiem virzieniem. Kā šī neapmierinātība izpaužas un ko opozicionāri grib, to no mīklainiem norādījumiem padomju presē vēl nevar saprast.

Ka partijā ir opozicija, kas nepievienojas Brežņevam, par to raksta pat „Pravda": Pad. savienības komūnistu partija sākusi uzbrukumu antikomūnisma ideoloģijai, dažādiem buržuāzijas un revīzionistu jēdzieniem. Partijas ideoloģiskā darbā pirmā vietā jābūt cīņai: pret mēģinājumiem revidēt marksisma - ļeņinisma mācības radošo attīstību. Atzīstot, ka partijā pastāv opozīcija, laikraksts arī neko tuvāku par to nemin, tāpat nemin arī vārdus.

Vienkāršāka ir otra prasība — samazināt darba izdevumus. Citiem vārdiem — strādniekiem un kolchozniekiem turpmāk vajadzēs vairāk strādāt bez darba algas palielināšanas. Partija ar to grib „palielināt strādnieku komūnistisko apzinību", kuriem gan labāk patiktu algas pielikums, Bet par to nerunā.

Maskavas laikraksti pilni ar aicinājumiem palielināt darba ražību un neaizmirst Ļeņina vadošos principus. Jāšaubās, vai Brežņevs par to visu tagad sevišķi interesējas, bet sākoties viņa personības kultam, bez bargām represijām tomēr būs grūti ilgāku laiku noturēties.

St.

PASMAIDĪŠANAI

Džons Mauntens studē Toronto, bet rīkojas vieglprātīgi ar naudu, kādēļ arvien par jaunu spiests lūgt materiālu palīdzību no tēva Jāņa Kalna, kas dzīvo attālākā Ontario mazpilsētiņā. Kad Džonam atkal reiz aptrūkstas naudas, viņš sūta telegrammu tēvam lūdzot financiālu atbalstu. Atbildes nav, arī uz otru telegrammu. Tikai pēc trešās atgādinājuma telegrammas Džons saņēma tēva atbildi. „Ne centa vairs. Sākot ar šodienu, tu manās acīs esi miris!" Jau divas stundas vēlāk tēvs Jānis Kalns saņēma sava dēla Džona Mauntena atbildi: „Labi, esmu miris. Atsūti 1000 dolaru pieklājīgu bēru izrīkošanai!"

☆

Divi amerikāņu tūristi, pastaigājoties pa Parīzes ielām, ievēro Sēnas krastā sēžam kādu gleznotāju, kas uz audekla rūpīgi krāsās ataino upes ainavu. Labu laiku abi amerikāņi ieinteresēti vēro gleznotāja darbu, beidzot viens nenociešas un pačukst otram: „Cik šie eiropieši gan neticami atpalikuši! Es to pašu ar savu fotoaparātu varu paveikt divās sekundēs."

Apšaudē nogalināts Niksona politikas pretinieks

ASV slepenā dienesta pārstāvji izmeklēja 47 g. v. Džēma Bīvera, no Rietumvirdžīnijas pavalsts, nāves gadījumu. Viņš krita 24. jūnijā apšaudē ar Čikagas policiju, dažas stundas pirms prezidenta Niksona ierašanās Čikagā. Bīveru nošāva atbruņojot, tuvu paredzētai prezidenta apstājas vietai. Pie nošautā atrada divus 32. kalibra revolverus. Kad pirms apšaudes policija uzaicināja Bīveru padoties, viņš ieskrēja parkā, tad pagriezās un izšāva uz policiju, vienu no tiem ievainojot rokā. Policija atbildēja ar pretšāvieniem un Bīvers, nāvīgi ievainots, salima bez dzīvības. Izmeklēšanā slepenā policija atrada dažus aizdomīgus norādījumus, kas vedināja uz domām, ka Bīvers ieradies Čikagā no Rietumvirdžīnijas, lai, iespējams, izdarītu atentātu pret prezidentu Niksonu. Nogalinātā piederīgie izteicās, ka Bīvers, kas agrāk slimojis ar garīgiem traucējumiem, bijis „augstākā mērā kritisks par ASV Vietnamas politiku". Reiz viņš jau mēģinājis zvanīt uz Balto namu prezidentam un bijis ļoti uztraukts, ka nevarējis to sasniegt. Nogalinātā māsa izteikusies, ka brālis 24. jūnijā atstājis Rietumvirdžīniju, - neatklājot brauciena mērķi, tikai sakot, ka pirks ieroci un ceļos ar autobusu vai lidmšīnu.

LATVIEŠU PAVILJONĀ „RĪGA" LATVIEŠU NAMĀ TORONTO „CARAVAN 71"

PRIEKŠNESUMU LAIKĀ

Attēla augšējā stūrī pa kreisi — Hamiltonas meiteņu trio „Atmiņa", no kreisās: S. Suškova, S. Bulte un Dz. Treimane. Vidū: „Runči trimdā" svīda un spēlēja bez apstājas visu „Karavānas" laiku Latviešu nama apakšējā zālē, „Rīgas restorānā"; no kreisās: Valdis Cers (ģitāra), Uldis Priedītis („velna bungas"), Ričards Makarēvics (saksafons un akordeons) un kapelmeistars Alfrēds Grīnbergs (akordeons). Labajā stūrī, augšā: „Rīgas restorānā" valsi uzgriež Sarmīte Bulte un Andris Grants. Apakšā pa kreisi: Uzmanīgie klausītāji seko latviešu jauniešu sagatavotai programmai. To noklausījās arī daudz sveštautieši, kā tas redzams no viņu vārdiem (attēla apakšējā daļā vdū): Jernjo Skgiyama, Naoko Lato, Betha Dugue... vērojot latviešu tautas dejas. Apakšā pa labi: „Kad jādejo visu vakaru, tad skaidrs, ka gribas tāpat atlaisties uz grīdas," saka Silvija Plise „Caravan 71" priekšnesumu starpbrīdī.

Visi J. Ligera uzņēmumi.